

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		1стр. из 40

ТӘЖІРБЕЛІК САБАҚТАРҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҮСҚАУЛЫҚ

Пән: Неврология, психиатрия и наркология

Пән коды: NPN 3303

ОП атауы: 6В10103 «Стоматология»

Оқу сағаттарының/кредиттердің көлемі: 120 сағат (4 кредит)

Оқу курсы және семестр: 3 курс, 6 семестр

Тәжірбелік (семинарлық) сабақтар: 30 сағат

Шымкент, 2023 ж.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		2стр. из 40

Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік ұсыныстар «Неврология, психиатрия и наркология» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленді және кафедра отырысында талқыланды.

Хаттама № 1 28 08 2023ж.

Кафедра меңгерушісі Жаркинбекова Н.А.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б	
Методические рекомендации для практических занятий			Зстр. из 40	

Сабақ №1

1. Тақырыбы: Пирамида жүйесі, зақымдану белгілері мен синдромдары, зерттеу әдістері.

2. Студенттерді неврология пәнімен, неврологияның дамуының жалпы тарихи мәліметтерімен, қазіргі Денсаулық сақтау құрылымындағы неврологияның рөлімен таныстыру. Студенттердің кортикальды-бұлшықет жолының анатомиялық және физиологиялық ерекшеліктерін, олардың бұзылу белгілері мен синдромдарын, мотор актісіне жауап беретін пирамида жүйесінің зақымдануының топикалық диагнозын, сондай-ақ адамның мотор саласын зерттеу әдістемесін игеру.

3. Оқыту міндеттері:

- Студентте неврологияның даму тарихы және И. М. Сеченов, и. п. Павлов, н. е. Введенский, А. А. Ухтомский, Магнус, Шеррингтон және т. б. есімдермен байланысты неврологиядағы бағыттың дамуы туралы білімді қалыптастыру.

- Студентте адамның қозғалыс саласын ұйымдастырудың анатомиялық-физиологиялық ерекшеліктері, пирамида жүйесінің құрылымы туралы білімді қалыптастыру; қозғалыс саласының қызметін зерттеу әдістері (белсенді және пассивті қозғалыстар көлемін зерттеу, бұлшықет күші мен тонусын анықтау, терең және Үстірт рефлекстерді зерттеу, патологиялық рефлекстерді зерттеу); рефлекстерді жіктеу; пирамида жүйесінің әртүрлі бөлімдерінің зақымдануын топикалық диагностикалау принциптері.

- Студентте белсенді және пассивті қозғалыстардың көлемін анықтау дағдыларын қалыптастыру; аяқ- қол бұлшықеттерінің күшін зерттеу; бұлшықет тонусы; терең және Үстірт рефлекстер; сонымен қатар патологиялық рефлекстерді анықтау.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Неврологияның дамуының жалпы тарихи мәліметтері.
2. Неврологияның ғылым ретінде дамуы.
3. Мотор саласы-еркін қозғалыстар жүйесінің, экстрапирамидтік жүйенің және қозғалыстарды үйлестіру жүйесінің өзара әрекеттесуі.
4. Еркін қозғалыстар жүйесінің кортикальды-бұлшықет жолдарының құрылымы.
5. Рефлекстер, жіктеу (Үстірт, терең), жабу деңгейлері, өзгеру нұсқалары.
6. Орталық параличтің белгілері. Перифериялық параличтің белгілері.
7. Еркін қозғалыстардың бұзылу терминологиясы: парез, паретика, моно -, геми -, тетра - және парпарез.
8. Жарты шарларға, ми жүйесіне, жұлынға, тамырлар мен плексустарға, перифериялық нервтерге әсер ететін қозғалыс бұзылыстарының синдромдары.
- 9.Орталық және перифериялық параличті анықтаудағы электродиагностиканың рөлі.

5. Соңғы РО пәнге жету үшін оқытудың негізгі

формалары/әдістері/технологиялары: глоссарий, ТВ, Case-study, сандық білім беру ресурстарын пайдалану.

6. РО пәннің соңғы деңгейіне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: тестілеу, ауызша және жазбаша сұрау, сұхбаттасу, дидактикалық материалмен жұмыс, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Негізгі:

1. Е.И. Гусев Неврология и нейрохирургия. В 2 т. Т. 1. Неврология.: учебник / Е. И. Гусев, А. Н. Коновалов, В. И.Скворцова. - 4-е изд. доп.; Мин. образования и науки РФ. Рекомендовано ГБОУ ВПО "Первый Московский гос. мед.ун-т им. И.М. Сеченова". - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2015.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		4стр. из 40

2. Ахметова Ж.Б. Семиотика поражения черепно-мозговых нервов : учебное пособие / Ж. Б. Ахметова. - 2-е изд. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 162 с. Экземпляры: всего:15 - ЧЗ-2(2), ЧЗ-3(1), АУЛ(12)

3. Киспаева Т. Т. Атлас по неврологии : учебное пособие / Т. Т. Киспаева. - 2-е изд. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 126 с. Экземпляры: всего:25 - ЧЗ-2(2), ЧЗ-3(1), АУЛ(22)

Қосымша:

1. Неврология. Национальное руководство. Краткое издание: руководство / под ред. Е. И. Гусева. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016.в)

2. Абдрахманова, М. Г. Современные принципы реабилитации неврологических больных : учебно методическое пособие / М. Г. Абдрахманова, Е. В. Епифанцева, Д. С. Шайкенов ; М-во здравоохранения и социального развития РК. КГМУ. - Караганда : ИП "Ақнұр", 2015

Электрондық ресурстар:

1. Консультант врача. Неврология. Версия. 1. 2 [Электронный ресурс]: руководство. - Электрон.текстовые дан. (127 Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2009.

2. Нейрохирургия [Электронный ресурс] : учебник / С.В. Можаяев [и др.]. - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (50,3 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2009.

3. Нервные болезни для врачей общей практики [Мультимедиа]: учебное пособие / под ред. И. Н. Денисова. - Электрон. дан. (105 Мб). - Алматы: АТПГ Kazakhstan при участии Кордис & Медиа, 2006.

4. Физиология высшей нервной деятельности [Электронный ресурс]: методические рек. для студентов мед. фак. / сост. Д. А. Адильбекова.- Электрон. текстовые дан. (388 Кб). - Шымкент : Б. и., Б. г. - эл. опт. диск (CD-ROM).

5. Электронды база

	Атауы	Ссылка
1	ОҚМА репозиторийі	http://lib.ukma.kz/repository/
2	Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітапхана	http://rmebrk.kz/
3	Студент кеңесшісі	http://www.studmedlib.ru/
4	Қазақстанның ашық университеті	https://openu.kz/kz
5	Заң (анықтамалық-ақпараттық секторға қолжетімділік)	https://zan.kz/ru
6	Параграф	https://online.zakon.kz/Medicine/
7	Ғылыми Электронды кітапхана	https://elibrary.ru/
8	Ашық кітапхана	https://kitap.kz/
9	Thomson Reuters	www.webofknowledge.com
10	ScienceDirect	http://www.sciencedirect.com/
11	Scopus	https://www.scopus.com/

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар және т.б.).

Сұрақ 1. Рефлекс-қозғалтқыш функциясы туралы айтып беріңіз, шартсыз және шартты рефлексстерді анықтаңыз; сегменттік рефлекс доғасының құрылымын сипаттаңыз.

ON'TUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии Методические рекомендации для практических занятий		044-56/11Б 5стр. из 40

Сұрақ 2. Кортикальды-бұлшықет жолының бағыты қандай, бұл жол қандай нейрондардан тұрады.

Сұрақ 3. Кортикальды-жұлын және кортикальды-ядролық (кортикальды- ядролық) жолдар қайдан пайда болады және қайда аяқталады.

Сұрақ 4. Клиникалық көріністі сипаттаңыз: а) орталық паралич; б) перифериялық паралич.

Сұрақ 5. Тітіркену кезінде қандай мотор бұзылыстары пайда болады және прецентральды гирус бұзылған кезде.

Сұрақ 6. Қандай белгілер ішкі капсуладағы пирамида жолының зақымдалуымен сипатталады.

Сұрақ 7. Патологиялық процестің қай локализациясында өзгертін паралич пайда болады және олардың жалпы неврологиялық көріністері қандай.

Сұрақ 8. Жұлынның жарты диаметрінің зақымдану синдромының клиникалық көрінісін сипаттаңыз (Броун-Секар синдромы).

Сұрақ 9. Жұлынның толық зақымдану белгілері қандай: жатыр мойнынан жоғары, Жатыр мойнының қалыңдауы, кеуде қуысы, бел қалыңдауы.

Сұрақ 10. Жұлын конусының, эпиконустың зақымдану белгілері қандай.

Сұрақ 11. "Жылқы құйрығының" тамырларының зақымдану белгілері қандай.

Сұрақ 12. Броун-Секар синдромының көріністері қандай?

Тапсырма 1. Арқаға құлағаннан кейін дамыған төменгі парапарезі бар науқаста мыналар анықталады: аяқтарда спастикалық тонус, сіңір рефлекстерінің жоғарылауы, бабинский рефлексі, қорғаныс рефлекстері, іш рефлекстері жоқ.

1. Парапарез қандай сипатта?

2. Зақымдану қай жерде орналасқан?

Тапсырма 2. Науқаста 3 метр биіктіктен құлағаннан кейін неврологиялық мәртебеде тетрапарез анықталады: қолында – гипотрофия, бұлшықет гипотониясы, рефлексстердің болмауы; аяқтарында – бұлшықеттердің серпімділігі, жоғары сіңір рефлекстері, бабинский рефлексі.

1. Парез қандай сипатта?

2. Зақымдану қай жерде орналасқан?

Тапсырма 3. Мамыр айында 5 күн жоғары температурадан кейін науқаста бұлшықет тонусы мен сіңір рефлекстерінің төмендеуімен, фибриляциямен, бұлшықет гипотрофиясымен оң қолдың сал ауруы дамыды.

1. Сал ауруы қандай?

2. Зақымдану қай жерде орналасқан?

Тапсырма 4. 17 жастағы науқас М. басымен төңкеріліп құлағаннан кейін аяқ-қолдардың әлсіздігі пайда болды. Рентгенограммада денесінің С5 ығысумен ұсақталған сынық байқалады. Келесі сұрақтарға жауап беріңіз:

1. Жоғарғы және төменгі аяқтардың сал ауруы бірдей ме?

2. Осы науқаста аяқтың параличінің негізгі белгілерін атаңыз.

3. Қорғаныс рефлекстерінің диагностикалық мәні қандай.

Тапсырма 5. А., 45 жастағы науқас жыл бойы бас ауруымен ауырады. Таңертең ол қатты бас ауруын сезінді, оң жақта бет бұлшықеттерінің спазмы пайда болды, содан кейін ол оң қолына таралды. Шабуыл 1 минутқа созылды.

1. Зақымдануды анықтаңыз.

2. Науқаста рефлекс сферасындағы қандай өзгерістерді байқауға болады?

3. Науқаста паралич дамуы мүмкін бе?

ON'TUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии Методические рекомендации для практических занятий		044-56/11Б бстр. из 40

Сабақ № 2

1. **Тақырыбы:** экстрапирамидтік жүйе, зақымдану белгілері мен синдромдары, зерттеу әдістері.

2. **Мақсаты:** студенттердің экстрапирамидалық жүйенің анатомиялық және физиологиялық ерекшеліктерін игеруі. Студенттерді экстрапирамидалық жүйесінің патологиясымен, экстрапирамидалық жүйені зерттеу әдістемесімен бірге жүйке жүйесінің зақымдануын топикалық диагностикалаудың негіздерімен таныстыру.

3. Оқыту міндеттері:

- Студенттерде экстрапирамидалық жүйенің құрылымы туралы білімді қалыптастыру;
- студенттерде экстрапирамидалық жүйені, гиперкинетикалық және акинетикалық-ригидтік синдромдарды зерттеу әдістемесі туралы білімді қалыптастыру;
- бұлшықет тонусын зерттеу, экстрапирамидалық жүйені қалыпты және оның функциясының бұзылуымен сипаттайтын белгілерді анықтау дағдыларын қалыптастыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Мидың экстрапирамидалық жүйесінің негізгі анатомиялық құрылымдары.
2. Стриар жүйесінің анатомиялық және функционалдық ерекшеліктері.
3. Паллидар жүйесінің анатомиялық және функционалдық ерекшеліктері.
4. Экстрапирамидалық жүйенің орталық жүйке жүйесінің басқа түзілімдерімен байланысы.
5. Паллидар жүйесінің зақымдануының клиникалық белгілері.
6. Стриар жүйесінің зақымдануының клиникалық белгілері.
7. Гиперкинездің клиникалық сипаттамасы: хорей, атетод, бұралу дистониясы, гемибалликалық, тикод.

8. Экстрапирамидтік жүйке жүйесін зерттеу әдістемесі.

5. **Соңғы РО пәніне қол жеткізу үшін оқытудың негізгі нысандары/әдістері/технологиялары:** глоссарий, тақырыптық пікірталас, рөлдік ойын, Case-study, цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану.

6. **РО пәннің соңғы деңгейіне жету деңгейін бағалауға арналған бақылау формалары:** тестілеу, ауызша және жазбаша сауалнама, эссе, дидактикалық материалмен жұмыс, жағдайлық есептерді шешу.

7. Әдебиет:

Негізгі:

1. Е.И. Гусев Неврология и нейрохирургия. В 2 т. Т. 1. Неврология.: учебник / Е. И. Гусев, А. Н. Коновалов, В. И.Скворцова. - 4-е изд. доп.; Мин. образования и науки РФ. Рекомендовано ГБОУ ВПО "Первый Московский гос. мед.ун-т им. И.М. Сеченова". - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2015.

2. Ахметова Ж.Б. Семиотика поражения черепно-мозговых нервов : учебное пособие / Ж. Б. Ахметова. - 2-е изд. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 162 с. Экземпляры: всего:15 - ЧЗ-2(2), ЧЗ-3(1), АУЛ(12)

3. Киспаева Т. Т. Атлас по неврологии : учебное пособие / Т. Т. Киспаева. - 2-е изд. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 126 с. Экземпляры: всего:25 - ЧЗ-2(2), ЧЗ-3(1), АУЛ(22)

Қосымша:

1. Неврология. Национальное руководство. Краткое издание: руководство / под ред. Е. И. Гусева. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016.в)

2. Абдрахманова, М. Г. Современные принципы реабилитации неврологических

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		7стр. из 40

больных : учебно методическое пособие / М. Г. Абдрахманова, Е. В. Епифанцева, Д. С. Шайкенов ; М-во здравоохранения и социального развития РК. КГМУ. - Караганда : ИП "Ақнұр", 2015

Электрондық ресурстар:

1. Консультант врача. Неврология. Версия. 1. 2 [Электронный ресурс]: руководство. - Электрон.текстовые дан. (127 Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2009.
2. Нейрохирургия [Электронный ресурс] : учебник / С.В. Можаяев [и др.]. - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (50,3 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2009.
3. Нервные болезни для врачей общей практики [Мультимедиа]: учебное пособие / под ред. И. Н. Денисова. - Электрон. дан. (105 Мб). - Алматы: АТПГ Kazakhstan при участии Кордис & Медиа, 2006.
4. Физиология высшей нервной деятельности [Электронный ресурс]: методические рек. для студентов мед. фак. / сост. Д. А. Адильбекова.- Электрон. текстовые дан. (388 Кб). - Шымкент : Б. и., Б. г. - эл. опт. диск (CD-ROM).
5. Электронды база

	Название	Ссылка
	ОҚМА репозиторийі	http://lib.ukma.kz/repository/
	Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітапхана	http://rmebrk.kz/
	Студент кеңесшісі	http://www.studmedlib.ru/
	Қазақстанның ашық университеті	https://openu.kz/kz
	5 Заң (анықтамалық-ақпараттық секторға қолжетімділік)	https://zan.kz/ru
	Параграф	https://online.zakon.kz/Medicine/
	Ғылыми Электронды кітапхана	https://elibrary.ru/
	Ашық кітапхана	https://kitap.kz/
	Thomson Reuters	www.webofknowledge.com
0	ScienceDirect	http://www.sciencedirect.com/
1	Scopus	https://www.scopus.com/

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар және т.б.).

Сұрақ 1. Экстрапирамидалық жүйенің анатомиясы мен функционалды байланыстары қандай;

Сұрақ 2. Субкортикалық ганглияны атаңыз;

Сұрақ 3. Экстрапирамидалық жүйенің негізгі анатомиялық және функционалдық байланыстары қандай;

Сұрақ 4. Қандай экстрапирамидалық түзілімдердің зақымдануымен паркинсонизм синдромы дамиды;

Сұрақ 5. Паркинсонизм синдромын сипаттаңыз;

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			8стр. из 40

Сұрақ 6. Бұлшықет дистониясы дегеніміз не;

Сұрақ 7. Экстрапирамидалық жүйенің қай бөлімі зақымданғанда бұлшықет дистониясы дамиды;

Сұрақ 8. Бұлшықет дистониясының түрлері қандай?

Тапсырма 1. Науқас қозғалыс кезінде қаттылыққа, сілекейдің көп бөлінуіне, сөйлеудің қиындауына (сөздерді баяу айтады), қолдардағы тұрақты дірілге шағымданады. Объективті: бет амимикалық, басы сәл алға қарай қисайған, қолдар мен аяқтар барлық буындарда сәл бүгілген, белсенді қозғалыстар баяу жүреді. Саусақтарда діріл ырғақты, төмен амплитудасы бар, "таблеткаларды орау" түрінде болады. Қолда және аяқта тонус бірқалыпты көтерілген, "тісті доңғалақ" феномені байқалады. Сіңір рефлекстері тірі, біркелкі. Патологиялық рефлекстер жоқ. Сезімталдық бұзылмаған. Кішкентай қадамдармен жүреді. Бірлескен қозғалыстар жоқ. Бар белгілерді түсіндіріп, зақымданудың локализациясын көрсетіңіз.

Тапсырма 2. 10 жастағы балада аяқ-қол бұлшық еттерінің еріксіз жиырылуы, демалу кезінде де, қозғалу кезінде де пайда болды. Науқас не көзін жұмады, содан кейін тілін шығарады, мылжындайды, содан кейін қолын, кейін аяғын лақтырады. Жазу кезінде өрнектер жасайды. Жаяу жүргенде "билейді". Аяқ бұлшықеттерінің тонусы төмендеген. Сіңір рефлекстері баяу.

Бар белгілерді түсіндіріп, зақымданудың локализациясын көрсетіңіз.

Тапсырма 3. Науқас жүру кезінде діріл пайда болғанына шағымданды. Тексеру кезінде: жан-жаққа қараған кезде нистагм, саусақ – мұрын сынамасы кезінде қарқынды діріл, сол жақта көбірек, сол жақта адиадохокинез, екі жағында тізе-өкше сынамасы кезінде анық емес, сол жақта сәл үлкенірек. Сол жақ аяқтардағы бұлшықет гипотензиясы. Көздерін жұмса солға құлайды. Сөйлегенде жеке буындарға баса назар аудара отырып созады.

Бар белгілерді түсіндіріп, зақымданудың локализациясын көрсетіңіз.

Тапсырма 4. 63 жастағы науқаста жүрістің өзгеруі байқалады - ол кішкентай қадамдармен жүреді, қолдар жүру актісіне қатыспайды, денесі алға қарай қисайған; қозғалыстардың баяулауы, қаттылық, гипомимия, монеталарды санау түрі бойынша қолдың саусақтарында ырғақты діріл бар. Тексеру кезінде бұлшықет тонусының жоғарылауы, "редуктор"симптомы анықталады.

1. Патологиялық синдромды атаңыз.

2. Патологиялық фокустың локализациясын анықтаңыз.

Тапсырма 5. 56 жастағы ер адам бірте-бірте бетінде (көзді жұмып, ернін жалап, мылжындайды), қолдар мен аяқтарда (аяқ-қолдардың жағдайын импульсивті түрде өзгертеді) зорлық-зомбылық еріксіз қозғалыстарға ие болды, үнемі позаны өзгертеді. Бұлшықет тонусының төмендеуі байқалады.

1. Патологиялық синдромды атаңыз.

2. Патологиялық фокустың локализациясын анықтаңыз.

Тапсырма 6. 40 жастағы ер адамда тексеру кезінде патологиялық симптомдар анықталады: оң жақта иілу-шынтақ, экстензорлы-шынтақ, білезік және тізе рефлекстері жоғарланған, оң жақта Плантар рефлексі жоқ, оң жақта Бабинский симптомы. Белсенді қозғалыстардың көлемі мен бұлшықет күші өзгермейді. Оң жақта саусақ-мұрын және өкше-тізе сынамалары бұзылған, оң жақта адиадохокинез анықталады.

1. Патологиялық синдромды атаңыз.

2. Патологиялық фокустың локализациясын анықтаңыз.

ON'TUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии Методические рекомендации для практических занятий		044-56/11Б 9стр. из 40

Сабақ № 3

1. Тақырыбы: Сезімталдық. Беттік және терең сезімталдық жолдары.

Сезімталдықты зерттеу әдістері. Сезімталдықтың бұзылу түрлері. Ауырсынудың пайда болуы туралы түсінік қалыптастыру.

2. Мақсаты: студенттерді сезімталдықтың бұзылуымен бірге жүретін жүйке жүйесінің зақымдануын топикалық диагностикалаудың негіздерімен, сезімталдықты зерттеу әдістемесімен таныстыру

3. Оқыту міндеттері:

- студенттерде адамның сезімтал саласын ұйымдастырудың анатомиялық-физиологиялық принциптері, терең және беттік сезімталдықтың өткізгіш жолдарының әртүрлі бөлімдерінің зақымдануларын топикалық диагностикалау принциптері туралы білімді қалыптастыру;

- дағдыларды қалыптастыру, беттік сезімталдықтың әртүрлі түрлерін (ауырсыну, температура, тактильді) зерттеу, терең бұлшықет сезімін, діріл сезімталдығын зерттеу.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Сезімталдықты анықтау.
2. Беттік және терең сезімталдықтың өткізгіш жолдарын қалыптастыру және жүргізу;
3. Сезімтал анализатордың құрылымдық схемасы.
4. Жіктеу (сезімталдықтың Үстірт, терең, күрделі түрлері).
5. Беттік сезімталдық жүйесінің өткізгіштері.
6. Терең сезімталдық жүйесінің өткізгіштері.
7. Сезімтал бұзылулардың түрлері мен түрлері.
8. Ауырсыну жолдары. Ми қыртысында сезімталдықтың соматотопиялық көрінісінің ерекшеліктері.
9. Дененің перифериялық және тамырлы-сегменттік сезімтал иннервациясы.
10. Жұлынның мойын, кеуде, бел және сегізкөз сегменттерінің иннервация аймақтары.
11. Сезімталдық бұзылыстарының әртүрлі түрлеріне сипаттама: анестезия, гипестезия, дизестезия, парестезия, сезімталдық бұзылыстарының диссоциациясы.
12. Ауырсыну: жергілікті, проекциялық, сәулелендіру, шағылысу. Захарин-Гед Аймақтары.
13. Каузальгия. Қиялдың ауыруы. Корешковые ауырсыну.
14. Ауру, жарақат және басқа зақымдардағы кернеу белгілері.

5. Оқыту және оқыту әдістері: глоссарий, тақырыптық пікірталас, рөлдік ойын, сандық білім беру ресурстарын пайдалану.

6. Бағалау әдістері: тестілеу, ауызша және жазбаша сауалнама, эссе, дидактикалық материалмен жұмыс, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет

Негізгі:

1. Е.И. Гусев Неврология и нейрохирургия. В 2 т. Т. 1. Неврология.: учебник / Е. И. Гусев, А. Н. Коновалов, В. И. Скворцова. - 4-е изд. доп.; Мин. образования и науки РФ. Рекомендовано ГБОУ ВПО "Первый Московский гос. мед.ун-т им. И.М. Сеченова". - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2015.

2. Ахметова Ж.Б. Семиотика поражения черепно-мозговых нервов : учебное пособие / Ж. Б. Ахметова. - 2-е изд. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 162 с. Экземпляры: всего:15 - ЧЗ-2(2), ЧЗ-3(1), АУЛ(12)

3. Киспаева Т. Т. Атлас по неврологии : учебное пособие / Т. Т. Киспаева. - 2-е

QYNTYSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		10стр. из 40

изд. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 126 с. Экземплярлары: всего:25 - ЧЗ-2(2), ЧЗ-3(1), АУЛ(22)

Қосымша:

1. Неврология. Национальное руководство. Краткое издание: руководство / под ред. Е. И. Гусева. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016.в)

2. Абдрахманова, М. Г. Современные принципы реабилитации неврологических больных : учебно методическое пособие / М. Г. Абдрахманова, Е. В. Епифанцева, Д. С. Шайкенов ; М-во здравоохранения и социального развития РК. КГМУ. - Караганда : ИП "Акнұр", 2015

3. В.Д. Менделевич. Психиатрическая пропедевтика: практическое рук./ В.Д. Менделевич.- 5-е изд., перераб. и доп. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2012. - 576 с.

4. Арндт, П. Психосоматика и психотерапия. Справочник: справочник / П. Арндт, Н. Клинген ; Пер. с нем. - М. : Медпресс-информ, 2014. - 368 с. : ил.

5. Гейслер, Е. В. Психиатрия: конспект лекций / Е. В. Гейслер, А. А. Дроздов. - М. : Эксмо, 2007. - 159 с.

Электрондық ресурстар:

1. Консультант врача. Неврология. Версия. 1. 2 [Электронный ресурс]: руководство. - Электрон.текстовые дан. (127 Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2009.

2. Нейрохирургия [Электронный ресурс] : учебник / С.В. Можаяев [и др.]. - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (50,3 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2009.

3. Нервные болезни для врачей общей практики [Мультимедиа]: учебное пособие / под ред. И. Н. Денисова. - Электрон. дан. (105 Мб). - Алматы: АТПГ Kazakhstan при участии Кордис & Медиа, 2006.

4. Физиология высшей нервной деятельности [Электронный ресурс]: методические рек. для студентов мед. фак. / сост. Д. А. Адильбекова.- Электрон. текстовые дан. (388 Кб). - Шымкент : Б. и., Б. г. - эл. опт. диск (CD-ROM).

5. Электронды база

	Название	Ссылка
1	ОҚМА репозиторийі	http://lib.ukma.kz/repository/
2	Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітапхана	http://rmebrk.kz/
3	Студент кеңесшісі	http://www.studmedlib.ru/
4	Қазақстанның ашық университеті	https://openu.kz/kz
5	Заң (анықтамалық-ақпараттық секторға қолжетімділік)	https://zan.kz/ru
6	Параграф	https://online.zakon.kz/Medicine/
7	Ғылыми Электронды кітапхана	https://elibrary.ru/
8	Ашық кітапхана	https:// kitap.kz/
9	Thomson Reuters	www.webofknowledge.com
10	ScienceDirect	http://www.sciencedirect.com/
11	Scopus	https://www.scopus.com/

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар және т.б.).

Сұрақ 1. Ауырсыну және температура сезімталдығы өткізгіштерінің қалыптасуы мен барысын сипаттаңыз;

ONȚŪSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б	
Методические рекомендации для практических занятий			11стр. из 40	

Сұрақ 2. Терең сезімталдық өткізгіштерінің қалыптасуын және жүрісін сипаттаңыз;

Сұрақ 3. Жалпы сезімталдық жолының бірінші, екінші және үшінші нейрондары қайда орналасады;

Сұрақ 4. Дененің радикулярлық, тамырлы-сегменттік иннервациясының аймақтары қандай;

Сұрақ 5. Сезімталдықтың бұзылу түрлерін атаңыз және оларды сипаттаңыз (гипо және гиперестезия және т.б.);

Сұрақ 6. Ауырсынудың әртүрлі түрлерін сипаттаңыз;

Сұрақ 7. Жұлынның артқы мүйізі, алдыңғы сұр адгезиясы зақымданған кезде қандай сезімталдық бұзылыстары байқалады;

Сұрақ 8. Жұлынның артқы тіректерінің екі жақты зақымдануының клиникалық көрінісін сипаттаңыз;

Сұрақ 9. Көру түйнегі зақымданған кезде сезімталдықтың бұзылуын сипаттаңыз;

Сұрақ 10. Ішкі капсуланың зақымдалуымен қандай сезімталдық бұзылыстары пайда болады;

Тест сұрақтары:

1 Перифериялық жүйке жүйесі зақымданған кезде сезімталдық қалай бұзылады?

- а) анестезия өрістері денеде дөңгелек орналасады
- б) анестезия өрістері аяқтардағы бойлық жолақтар түріндегі орналасады
- в) аяқ-қолдардың дистальді бөліктеріндегі "шұлық" және "қолғап" түріндегі анестезия алаңдары орналасқан

г) сезімталдықтың диссоциациясы пайда болады

2. Жұлынның артқы тіректеріне зақымдануына тән:

- а) бұлшықет-буын сезімінің жоғалуы
 - б) бұлшықет-буын сезімі сақталады
 - в) ауырсыну және температура сезімталдығын жоғалту
 - г) бұлшықет-буын сезімінің, ауыру және температуралық сезімталдықтың жоғалуы
3. Жұлынның артқы мүйіздерінің жасушалары зақымданған кезде сезімталдық қалай бұзылады?

- а) ауырсыну және температура сезімталдығы зақымдану жағында сақталады
- б) зақымдану жағындағы ауырсыну және температура сезімталдығы жоғалады
- в) бұлшықет-буын және тактильді сезім зақымдану жағында жоғалады
- г) бұлшықет-буын және тактильді сезім дененің қарама-қарсы жартысында жоғалады
- д) дененің қарама-қарсы жартысында сезімталдықтың барлық түрлері бұзылады

4. Қандай жағдайларда сезімталдықтың барлық түрлері түседі?

- а) жұлынның артқы бағаналары зақымданған кезде
- б) жұлынның жартылай бүйірден зақымдануы кезінде
- в) перифериялық нерв діңгі зақымданған кезде
- г) жұлынның алдыңғы мүйіздерінің жасушалары зақымданған кезде
- д) жұлынның артқы мүйіздерінің жасушалары зақымданған кезде

5. Сезімталдықтың кейбір түрлері жоғалып, басқалары сақталатын жағдай қалай аталады?

- а) парестезия
- б) сезімталдықтың диссоциациясы
- в) дизестезия
- г) термалгия

6. Сезімталдықтың диссоциациясы қандай жағдайларда пайда болады?

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			12стр. из 40

- а) жұлынның толық көлденең зақымдануы кезінде
- б) жұлынның жартылай бүйірден зақымдануы кезінде
- в) перифериялық нерв діңі зақымданған кезде
- г) көру дөңесі саласындағы патологиялық процестер кезінде
- 7. Сөзімталдықтың диссоциациясы қандай жағдайларда пайда болады?
 - а) церебральды зақымданған кезде
 - б) жұлынның толық көлденең зақымдануы кезінде
 - в) перифериялық нерв діңі зақымданған кезде
 - г) жұлынның артқы мүйіздерінің жасушалары зақымданған кезде
- 8. Сөзімталдықтың диссоциациясы қандай жағдайларда пайда болады?
 - а) жұлынның толық көлденең зақымдануы кезінде
 - б) көру дөңесі саласындағы патологиялық процестер кезінде
 - в) жұлынның артқы бағаналары зақымданған кезде
 - г) церебральды зақымданған кезде
- 9. Тиісті аймақта бір мезгілде сөзімталдықтың жоғалуымен перифериялық паралич қашан пайда болады?
 - а) жұлынның алдыңғы мүйіздері зақымданған кезде
 - б) жұлынның артқы тамырлары зақымданған кезде
 - в) перифериялық нерв діңі зақымданған кезде
 - г) жұлынның алдыңғы тамырлары зақымданған кезде
- 10. Сыртқы тітіркенуге қарамастан ерекше сезімдер пайда болатын жағдай қалай аталады?
 - а) термалгия
 - б) сөзімталдықтың диссоциациясы
 - в) дизестезия
 - г) парестезия
- 11. Броун-Секар синдромы қашан пайда болады?
 - а) жұлынның алдыңғы мүйіздері зақымданған кезде
 - б) жұлынның толық көлденең зақымдануы кезінде
 - в) жұлынның жартылай бүйірден зақымдануы кезінде
 - г) ортаңғы ми зақымданған кезде
 - д) гипоталамның зақымдануы кезінде
- 12. Жұлынның жартылай бүйір зақымдануы кезінде қандай бұзылулар пайда болады?
 - а) зақымға қарсы жағында ауырсыну және температура сөзімталдығы бұзылады
 - б) зақымдану жағында ауырсыну және температура сөзімталдығы бұзылады
 - в) зақымға қарама-қарсы жағында терең және сөзімтал сөзімталдық бұзылады
 - г) зақымдануға қарама-қарсы жақта паралич
- 13. Жұлынның жартылай бүйір зақымдануы кезінде қандай бұзылулар пайда болады?
 - а) зақымға қарама-қарсы жағында терең және сөзімтал сөзімталдық бұзылады
 - б) зақымдану жағында ауырсыну және температура сөзімталдығы бұзылады
 - в) зақымдану жағындағы паралич
 - г) зақымдануға қарама-қарсы жақта паралич
- 14. Жұлынның жартылай бүйір зақымдануы кезінде қандай бұзылулар пайда болады?
 - а) зақымдану жағында терең және сөзімтал сөзімталдық бұзылады

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			13стр. из 40

- б) зақымдану жағында ауырсыну және температура сезімталдығы бұзылады
 - в) зақымға қарама-қарсы жағында терең және сезімтал сезімталдық бұзылады
 - г) зақымдануға қарама-қарсы жақта паралич
- 15.Таламус деңгейінде зақымдану кезінде сезімталдықтың бұзылуы үшін барлық осы белгілер тән,:
- а) қарама-қарсы жақтағы беттік сезімталдықтың бұзылуы
 - б) қатты ауырсыну (гемиалгия)
 - в) динамикалық гемиатаксия
 - г) фантомдық ауырсыну
 - д) қарама-қарсы жақта терең сезімталдықтың бұзылуы

Тапсырма 1.

Әйел картоп екпелерін инсектицидтермен емдеген. 2 аптадан кейін дәрігерге қол мен аяқтарда ұю пайда болған туралы шағымдармен жүгінді.

Тексеру кезінде гипестезия негізінен қолғап пен шұлық түріндегі сезімталдықтың Үстірт түрлері анықталды.. Аяқтар мен қолдардың терісі суық, "мәрмәр".

1. Сезімталдықтың бұзылу түрі қандай?
2. Зақымдану деңгейін анықтаңыз.

Тапсырма 2.

Науқас бел аймағының төменгі бөлігінде басталып, сол аяқтың артқы бетіне берілетін қатты ауырсынуға шағымданады. Тексеру кезінде сирақ пен табанның алдыңғы беті бойынша гипестезия анықталады. Сол жақта Нери мен Ласеганың оң симптомы. Сол жақ табанның үлкен саусағында әлсіздік экстензоры.

1. Сезімталдықтың бұзылу түрі қандай?
2. Зақымдану деңгейін анықтаңыз.

Тапсырма 3.

Науқасты қарқынды бас ауруы мен мезгіл-мезгіл құсу мазалайды. Қарап тексергенде, иекті төс сүйегіне тигізу үшін басын бүгу мүмкін емес, тізе буынында сол аяқты түзетуге тырысқанда, ол тізе мен жамбас буындарында бүгілген кезде, оң аяғы тізе буынында бүгіледі.

1. Сипатталған белгілерді түсіндіріңіз
2. Зақымдану деңгейін анықтаңыз.

Тапсырма 4.

Жас жігіт таяз жерге сүңгіп тускен. Ол жактан кайта шыға алмады. Айналасындағы адамдар шығарып алды. Тексеру кезінде қолдың, дененің және аяқтың ішкі бетіндегі сезімталдықтың барлық түрлерінің бұзылған.

- 1.Сезімталдықтың бұзылу түрі қандай?
2. Зақымдану деңгейін анықтаңыз.

Тапсырма 5. Таңертең терең ұйқыдан кейін науқас оң жақ қолын котереалмағанын анықтады. Қолдың артқы бүгілуін жасай алмайды және білектің сыртқы бетіндегі сезімталдық бұзылған.

- 1.Сезімталдықтың бұзылу түрі қандай?
2. Зақымдану деңгейін анықтаңыз.

QYNTYSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии Методические рекомендации для практических занятий		044-56/11Б 14стр. из 40

№ 4 сабақ

1. Тақырыбы: бас сүйек нервтері (I, II, III, IV, VI) және олардың функцияларының бұзылу синдромдары. V және VII жұп бас сүйек-ми нервтері, зақымдану синдромдары. Негізгі нейростоматологиялық синдромдар. Бет пен ауыз қуысының афферентті жүйелері. V жұп бас сүйек-ми нервтері, зақымдану синдромдары. Негізгі нейростоматологиялық синдромдар.

2. Мақсаты: бас сүйек нервтерінің қызметін зерттеу әдістері және оның ересектер мен балалардағы ерекшеліктері. Әр түрлі деңгейдегі бас сүйек нервтерімен ми жүйесінің зақымдануының негізгі синдромдарын топикалық диагностикалау негіздерін меңгеру.

3. Оқыту міндеттері:

- студенттердің I, II, III, IV, VI, V және VII БМН жұпының топографиялық анатомиясы, олардың функцияларын зерттеу әдістемесі, бас миы бағанасының әртүрлі бөлімдерінің зақымдану синдромдары туралы білімдерін қалыптастыру,
- біліктерді қалыптастыру, БМН жұпының I, II, III, IV, VI, V және VII функцияларын зерттеу; бульбар және псевдобульбар синдромының белгілерін тану.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- 1 Ми жүйесі- анатомиясы, қызметі, бас сүйек нервтерінің ядроларының локализациясы.
- 2 Сезімтал бас сүйек нервтері: иісті (V жұп), визуалды (II жұп), есту анализаторлары- анатомия, қызметі, зерттеу әдісі және оның балалардағы ерекшеліктері, зақымдану клиникасы.
- 3 Бас сүйек нервтері: окуломоторлы (III, IV, VI жұп) бет (VII жұп), қосымша (XI жұп), сублингвальды (XII жұп) -анатомия, функция, зерттеу әдісі, зақымдану клиникасы.
- 4 Аралас бас сүйек нервтері: тригеминальды (V жұп), тіл-жұтқыншақ (IX жұп), вагус (X жұп) - анатомия, функция, зерттеу әдісі, зақымдану клиникасы.

5 Бульбар және псевдобульбар параличі-клиника, топикалық диагностика.

5. Оқыту және оқыту әдістері: глоссарий, тақырыптық пікірталас. ТД Л, стандартталған пациенттің әдісі, сандық білім беру ресурстарын пайдалану.

6. Бағалау әдістері: тестілеу, ауызша және жазбаша сауалнама, сұхбаттасу, эссе, дидактикалық материалмен жұмыс, ситуациялық есептерді шешу.

Әдебиет

Негізгі:

1. Е.И. Гусев Неврология и нейрохирургия. В 2 т. Т. 1. Неврология.: учебник / Е. И. Гусев, А. Н. Коновалов, В. И.Скворцова. - 4-е изд. доп.; Мин. образования и науки РФ. Рекомендовано ГБОУ ВПО "Первый Московский гос. мед.ун-т им. И.М. Сеченова". - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2015.

2. Ахметова Ж.Б. Семиотика поражения черепно-мозговых нервов : учебное пособие / Ж. Б. Ахметова. - 2-е изд. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 162 с. Экземпляры: всего:15 - ЧЗ-2(2), ЧЗ-3(1), АУЛ(12)

3. Киспаева Т. Т. Атлас по неврологии : учебное пособие / Т. Т. Киспаева. - 2-е изд. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 126 с. Экземпляры: всего:25 - ЧЗ-2(2), ЧЗ-3(1), АУЛ(22)

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		15стр. из 40

Қосымша:

1. Неврология. Национальное руководство. Краткое издание: руководство / под ред. Е. И. Гусева. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016.в)

2. Абдрахманова, М. Г. Современные принципы реабилитации неврологических больных : учебно методическое пособие / М. Г. Абдрахманова, Е. В. Епифанцева, Д. С. Шайкенов ; М-во здравоохранения и социального развития РК. КГМУ. - Караганда : ИП "Акнұр", 2015

Электрондық ресурстар:

1. Консультант врача. Неврология. Версия. 1. 2 [Электронный ресурс]: руководство. - Электрон.текстовые дан. (127 Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2009.

2. Нейрохирургия [Электронный ресурс] : учебник / С.В. Можаяев [и др.]. - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (50,3 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2009.

3. Нервные болезни для врачей общей практики [Мультимедиа]: учебное пособие / под ред. И. Н. Денисова. - Электрон. дан. (105 Мб). - Алматы: АТПГ Kazakhstan при участии Кордис & Медиа, 2006.

4. Физиология высшей нервной деятельности [Электронный ресурс]: методические рек. для студентов мед. фак. / сост. Д. А. Адильбекова.- Электрон. текстовые дан. (388 Кб). - Шымкент : Б. и., Б. г. - эл. опт. диск (CD-ROM).

5. Электронды база

	Название	Ссылка
1	ОҚМА репозиторийі	http://lib.ukma.kz/repository/
2	Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітапхана	http://rmebrk.kz/
3	Студент кеңесшісі	http://www.studmedlib.ru/
4	Қазақстанның ашық университеті	https://openu.kz/kz
5	Заң (анықтамалық-ақпараттық секторға қолжетімділік)	https://zan.kz/ru
6	Параграф	https://online.zakon.kz/Medicine/
7	Ғылыми Электронды кітапхана	https://elibrary.ru/
8	Ашық кітапхана	https:// kitap.kz/
9	Thomson Reuters	www.webofknowledge.com
10	ScienceDirect	http://www.sciencedirect.com/
11	Scopus	https://www.scopus.com/

7. Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар және т.б.).

1. Битемпоральды гемианопсия көрінеді:

1) уақытша көру аймағының жоғалуы және хиазманың ішкі бөліктерінің зақымдалуына тән

2) хиазманың сыртқы бөлімдерінің зақымдалуына тән ішкі көру өрістерінің жоғалуы

3) орталық көру қабілетін сақтай отырып, көру өрісінің жоғалуы

4) бір көзге көру өткірлігінің төмендеуі

5) бір жағынан көру өрісінің жоғалуы

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии	044-56/11Б	
Методические рекомендации для практических занятий	16стр. из 40	

2. "Қоян көзі" симптомына тән:
 - 1) VII нервтің орталық сал ауруы
 - 2) III жүйкенің зақымдануы
 - 3) VII жүйкенің перифериялық салдануы
 - 4) vi нервтің зақымдануы
 - 5) IX жүйкенің перифериялық зақымдануы
3. Балалық шақта жиі кездеседі :
 - 1) бет нервісінің невриті
 - 2) Сан жүйкесінің невриті
 - 3) медианалық жүйке невриті
 - 4) сиатикалық жүйке невриті
 - 5) окуломоторлық жүйке невриті
4. Бет нервісінің зақымдануы жиі кездеседі:
 - 1) бірінші
 - 2) екінші рет
 - 3) бір мезгілде
 - 4) дәйекті
 - 5) жоғарыда аталғандардың барлығы
5. Вестибулярлық аппарат зақымданған жағдайда тепе-теңдік бұзылады:
 - 1) тұрған кезде
 - 2) жүру кезінде
 - 3) айналмалы және калориялық сынағаларды жүргізу кезінде
 - 4) Басын бір жаққа бұрған кезде
 - 5) жоғарыда аталғандардың барлығы
6. сүйек каналындағы бет нервінің зақымдануы жиі кездеседі:
 - 1) отит кезінде
 - 2) бас миы қабықшаларындағы патологиялық өзгерістер
 - 3) паротит безінің аурулары (паротит)
 - 4) гаймор синусының патологиясы кезінде
 - 5) өкпенің қабынуы
7. Бет нервінің каналы аймағында процесті локализациялау кезінде:
 - 1) лакримация
 - 2) құрғақ көз
 - 3) ауырсыну және тактильді сезімталдықтың бұзылуы
 - 4) мийяр-Гублер синдромының дамуы
 - 5) есту қабілетінің төмендеуі
8. Бет нервінің зақымдануының барлық деңгейлеріне ортақ:
 - 1) мимикалық бұлшықеттер функциясының бұзылуы
 - 2) сезімталдықтың бұзылуы
 - 3) вегетативтік бұзылулар
 - 4) құрғақ көз
 - 5) дәмнің бұзылуы
9. Бет нервінің орталық парезі сипатталады:
 - 1) фокусқа қарама-қарсы жақта беттің төменгі жартысының мимикалық бұлшықеттері зардап шегеді
 - 2) гиперактузия, құрғақ көз, лагофталм
 - 3) зақымдану ошағының жағында беттің жартысының мимикалық бұлшықеттері зардап шегед

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			17стр. из 40

- 4) зақымдану жағында беттің жоғарғы жартысының мимикалық бұлшықеттері зардап шегеді
- 5) тілдің жартысында дәмнің болмауы
10. Тілдегі дәм функциясын анықтайтын бас сүйек-ми нервтері:
 - 1) ix, x, vii
 - 2) v
 - 3) xii, ix
 - 4) iii,x
 - 5) viii, v
11. Тіл бұлшықеттерінің перифериялық сал ауруы зақымданумен болады:
 - 1) екі жағынан кортикальды-ядролық жол
 - 2) тіл асты жүйкесінің діңі, тіл асты жүйкесінің ядросы
 - 3) нервтің V ядросы
 - 4) VII жүйке ядросы
 - 5) нервтің x ядросы
1. Булбар параличінің белгілері:
 - 1) дизартрия, дисфагия, тахикардия,афония, фарингальды рефлектіңболмауы, тіл бұлшықеттерінің атрофиясы
 - 2) дизартрия, дисфагия, тілдің ауытқуы
 - 3) зорлық-зомбылық күлкі, ауызша автоматизм рефлекстері
 - 4) дизартрия, дисфагия, ауызша автоматизм рефлекстері, зорлық-зомбылықкүлкі
 - 5) фарингальды рефлектің жоғарылауы, тілдің ауытқуы
2. Врисбергов жүйке өтеді:
 - 1) тіл асты жүйкесінің құрамында
 - 2) вестибулярлық жүйке құрамында
 - 3) бет және үш тармақты жүйке құрамында
 - 4) көз мотор нервiнің құрамында
 - 5) тіл асты жүйкесінің құрамында
3. Ііі жұп ӘЧ иннервирует:
 - 1) көздің сыртқы тік бұлшықеті
 - 2) көздің жоғарғы қиғаш бұлшықеті
 - 3) ішкі түзу сызық, төменгі түзу сызық, көз бұлшықеттері
 - 4) көздің төменгі қиғаш, жоғарғы тік бұлшықеті
 - 5) жоғарғы қабақты көтеретін бұлшықет
4. Үшкіл нервтің ядролары орналасқан?
 - 1) көпірдегі сенсорлық ядро, сопақша миға таралады, көпірдегі қозғалтқышядро
 - 2) ортаңғы ми деңгейінде сенсорлық ядролар, көпір деңгейінде қозғалтқышядролар
 - 3) сопақша мида
 - 4) ортаңғы мида
 - 5) жұлынның алдыңғы мүйіздерінде
5. Ми діңі мыналардан тұрады:
 - 1) мишық, сопақша ми

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			18стр. из 40

- 2) ортаңғы ми, көпір және сопақша ми
- 3) гипоталамус аймағы
- 4) таламус, торлы формация
- 5) лимбиялық жүйе
6. Ромб тәрізді шұңқыр формасы:
 - 1) сопақша мидың вентральды бөліктері және көпір көпірлері
 - 2) ортаңғы мидың жоғарғы бөліктері
 - 3) мишық
 - 4) таламус
 - 5) ішкі капсула
7. Окуломоторлы нервтердің iii, iv, vi жұптарының ядролары орналасқан?
 - 1) III жұп ядросы - көпір деңгейінде, блоктың ядросы (iv) төртбұрышты мидың жоғарғы туберкулезі деңгейінде, vi ядросы - ортаңғы ми деңгейінде
 - 2) бассүйек нервтерінің iii және iv ядролары ортаңғы мида Сильвиялық су өткізгіштің түбінде жатыр – көз қозғалғыш нервтің ядросы төртбұрыштың алдыңғы туберкулезінің деңгейінде, трохлаарлы нервтің ядросы артқы туберкулез деңгейінде, ұрлау нервінің ядросы көпір баролиуска енген.
 - 3) III және iv жұп ядролар сопақша ми деңгейінде, vi - көпір деңгейінде
 - 4) ортаңғы ми деңгейінде
 - 5) III жұп – көпір деңгейінде, iv және vi жұп деңгейінде – медулла облонгата
8. Үшкіл нервтің қызметі:
 - 1) Бетке сезімталдықты көтереді
 - 2) бетке сезімталдықты, шайнау бұлшықеттеріне мотор қызметін атқарады
 - 3) мимикалық бұлшықеттерді нервтендіреді
 - 4) тілдің алдыңғы 2/3 бөлігі үшін дәм сезгіштігін жүзеге асырады
 - 5) көздің иннервациясына қатысады
9. Бет нервінің ядросы орналасып нервтенеді?
 - 1) ядро квадригеминаның алдыңғы туберкулезінің деңгейінде орналасады және мимикалық бұлшықеттерді нервтендіреді
 - 2) бет нервінің ядросы көпір көпірінде сопақша мидың шекарасында орналасады. Бет нерві бет бұлшықеттерін нервтендіреді, оның секреторлық талшықтары жақ асты және тіл асты сілекей бездері, сезім талшықтары тілдің алдыңғы 2/3 бөлігінің дәм қызметін атқарады.
 - 3) ядросы сопақша мида орналасады, жұтқыншақ бұлшықеттерін жүйкелендіреді
 - 4) ядро көпірде орналасады, көздің ұрлағыш бұлшықетін нервтендіреді
 - 5) ядро ортаңғы мида орналасады, беттің мимикалық бұлшықеттерін нервтендіреді
10. Бет нервісінің ядросының құрылысының ерекшеліктері?
 - 1) вентральды (жоғарғы) және дорсальды (төменгі) бөлікке бөлінеді, ядроның жоғарғы бөлігі екі жақты қыртыстық иннервацияны алады.
 - 2) ядроның жоғарғы бөлігі бір жақты қыртыстық иннервацияны алады
 - 3) бет нерві бет нерві ядросының төменгі бөлігінен ғана шығады
 - 4) ядроның төменгі бөлігі екі жақты қыртыстық иннервацияны алады
 - 5) бет нерві тек бет нерві ядросының жоғарғы бөлігінен шығады

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			19стр. из 40

11. Бет нервінің зақымдалуының негізгі деңгейлері?

- 1) әртүрлі көпір
- 2) жатыр каналының жоғарғы бөліктері
- 3) жатыр каналының төменгі бөліктері
- 4) кеткеннен кейін f. Стиламастостид
- 5) f. раундум

Тапсырма 1. Науқаста мыналар анықталды: бетінің асимметриясы – оңжақта, маңдайы әжім түзе алмайды, оң көзді жұмйды, тістері жалаңаштағанда ауыз солға тартылады. Оң жақ көз алмасы ішке қарай аздап ауытқыған. Бүйірлік бағытта оның қозғалғыштығында шектеу бар. Науқас екіжақты көруіне шағымданады. Бұл кезде дененің сол жақ жартысында сезімталдық бұзылған, сол жақта саусақ-мұрын сынағы кезінде жоқ. Симптомдарды түсіндіріңіз және зақымдану орнын көрсетіңіз.

Тапсырма 2. Қарау кезінде науқаста анықталды: оң жақты птоз, оң жақкөз алмасының толық қозғалмауы, қарашығы кеңейген. Науқасты оң жақ көзінің өткір ауырсынуы мазалайды, оң жақта фронтальды аймақта гипестезия бар. Оң жақта мүйізді қабық рефлексі төмендеген.

Симптомдарды түсіндіріңіз және зақымдану орнын көрсетіңіз.

Тапсырма 3. Науқаста тілдің артқы үштен бір бөлігінің дәмі бұзылған.

Бадамша бездеріндегі ауырсынумен, құлақ артындағы сол жаққа иррадиациямен доғалар мазалайды.

Симптомдарды түсіндіріңіз және зақымдану орнын көрсетіңіз.

Тапсырма 5. Науқас дауысының қарлығуына, қатты тағамды жұтудың қиындауына, сұйық тағамның мұрын арқылы төгілуіне шағымданады.

Объективті: дауысы қарлыққан, мұрын тонусы бар, жұмсақ таңдай оң жақта төмендеген, қозғалғыштығы күрт шектелген, бөртпе солға ауытқыған.

Жұтқыншақ рефлексі төмендеген. Оң жақтағы тілдің артқы үштен бір бөлігінде науқас ащы мен тәттіні ажырата алмайды. Шығыңқы кезде тіл оңға ауытқиды. Тілдің оң жартысы сол жаққа қарағанда біршама кішірек, ондабұдырлы, біркелкі емес, жеке бұлшықет талшықтарының жиырылуы байқалады.

Симптомдарды түсіндіріңіз және зақымдану орнын көрсетіңіз.

Тапсырма 6. Ер адамды жол-көлік оқиғасы орнынан жедел жәрдем көлігі алып кетті. Есін жоғалтты. Апаттың мән-жайын есіне түсірмейді.

Қарап тексергенде: пальпебральды жарықтар біркелкі емес – сол жаққа қарағанда оң жақта кеңірек. Оң көзін мықтап жабады. Оң жақта қасаң қабық және суперцилярлы рефлекстер төмендеген. Тегістелген оң жақ мұрын-ерін қатпары. Оң жақ көз алмасының сыртқа қарай қозғалғыштығы шектелген.

Солға қараған кезде спонтанды горизонтальды нистагм. Оң жақ құлақтың есту қабілетінің жоғалуы. Парез, сенсорлық бұзылыстар жоқ. Үйлестіру сынақтарын оң жақта нашаррақ орындайды.

1. Патологиялық синдромдарды таңдаңыз.

2. Зақымданудың локализациясын анықтаңыз.

Тапсырма 7. Қызда ЖРВИ болды. 2 аптадан кейін аяқтың ауырсынуы мен әлсіздігі пайда болды, ол тез күшейді, қолдардағы әлсіздік қосылды, дауыс өзгерді. Аурудың 5-ші күні қаралғанда: жалпы жағдайы ауыр. Еріннің цианозы, тынысы жиі, беткей. Пульс минутына 120 соққы. Ішкі органдар – патологиясыз. Көзді бос жабады, екі жақтан

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		20стр. из 40

суперциарлы және мүйізді қабықша рефлекстері шақырылмайды. Мұрын-ерін қатпарлары тегістелген, ауыз бұрыштары көтерілмейді. Жұмсақ таңдай тыныш. Дауысы тұйық, жұтынғанда тұншығып қалады. Жұтқыншақ рефлекстері екі жақтан да тудырмайды. Тіл қиындап шығады, онда фасцикулярлы тарылтулар.

1. Патологиялық синдромдарды таңдаңыз.
2. Зақымданудың локализациясын анықтаңыз. 2. Зақымдану орнын анықтаңыз.

Тапсырма 8. 40 жастағы әйелдің көруі біртіндеп төмендеген. Оң жақтан көру жітілігін тексергенде 0,3; сол жақта – 0,5 стакан түзетілмеген. Екі жақтан тарылған уақытша көру өрістері.

1. Патологиялық синдромдарды таңдаңыз.
2. Зақымданудың локализациясын анықтаңыз.

Тапсырма 9. 40 жастағы ер адамды тексергенде оң жақтан иіс сезу бұзылысы анықталды (иіс сезбейді). Көз түбінде: оң жақта – көру дискісінің атрофиясы, сол жақта – тоқырау дискісі.

1. Патологиялық синдромдарды таңдаңыз.
2. Зақымданудың локализациясын анықтаңыз.

Есеп 10. 38 жастағы әйел 2 жыл бұрын оң құлағында кереңдік анықталды (оң құлағымен телефон арқылы сөйлескенді естімеді). Қараукезінде: оң жақ көз алмасын сыртқа шығармайды. Беттің оң жағындағы сезімталдықтың барлық түрін азайтты. Оң жақта мүйізді, мұрындасуперцилярлы рефлексер жоқ. Оң жақта пальпебральды жарықшақ кеңірек, оң жақ көз нашарлайды («кірпікше симптомы»), оң жақ мұрын-ерін қатпары тегістеледі. Оң құлақта есту жоқ. Спонтанды горизонтальды нистагм, орташа сыпырғыш, оңға қарай баяу, солға қарай ұсақ сыпыру. Оң жақта саусақ-мұрын және өкше-тізе сынамаларын, оң жақта адиадохокинезді анық емесорындайды. Оң жақ аяқ-қолдардағы бұлшықет гипотензиясы.

1. Патологиялық синдромдарды таңдаңыз.
2. Зақымданудың локализациясын анықтаңыз.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии Методические рекомендации для практических занятий		044-56/11Б 21стр. из 40

№5 сабақ

1. Тақырыбы: Бет пен ауыз қуысының вегетативті иннервациясы, зақымдану белгілері мен синдромдары, зерттеу әдістері.

2. Мақсаты: Студенттерді вегетативті жүйке жүйесінің бұзылуымен жүретін жүйке жүйесінің зақымдалуының өзекті диагностикасының негіздерімен, вегетативті жүйке жүйесін зерттеу әдістерімен таныстыру.

3. Оқу мақсаттары:

- вегетативті жүйке жүйесінің құрылымының анатомиялық-физиологиялық ерекшеліктері, вегетативті жүйке жүйесінің әртүрлі бөліктерінің зақымдалуының өзекті диагностикасының принциптері туралы студенттердің білімін қалыптастыру;

- вегетативті жүйке жүйесінің әртүрлі бөлімдерін зерттеу дағдыларын қалыптастыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Вегетативті жүйке жүйесінің құрылысы және оның қызметі.
2. Симпатикалық жүйке жүйесі.
3. Симпатoadренальды жүйе.
4. Парасимпатикалық жүйке жүйесі.
5. Ағза үшін вегетативті жүйке орталықтарының тонусының маңызы.
6. Вегетативті жүйке жүйесінің трофикалық қызметтері.
7. Симпатикалық және парасимпатикалық жүйке жүйесінің негізгі түзілістері.
8. Вегетативті функцияларды зерттеу әдістемесі.
9. Қан тамырлар тонусының реттелуін зерттеу.
10. Терінің вегетативті рефлексдерін зерттеу.
11. Терморегуляция мен терлеуді зерттеу.
12. Вегетативті жүйке жүйесінің қызметі.
13. Вегетативті жүйке жүйесінің патологиясы, симпатикалық және парасимпатикотония.

5. Оқытудың және оқытудың әдістері: глоссарий, TVL, рөлдік ойын, цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану.

Бағалау әдістері: тестілеу, ауызша және жазбаша сауалнама, эссе, дидактикалық материалмен жұмыс.

7.Әдебиет Негізгі:

1. Е.И. Гусев неврология және нейрохирургия. 2 томда Т. 1. Неврология.: оқу құралы / Е. И. Гусев, А. Н. Коновалов, В. И. Скворцова. - 4-ші басылым. қосу.; Мин. Ресей Федерациясының білім және ғылым. «И.М.Сеченов атындағы Бірінші Мәскеу мемлекеттік медицина университеті» СБЕИ ХПУ ұсынған. - М.: GEOTAR - БАҚ, 2015 ж.

2. Ахметова Ж.Б. Бас сүйек нервтерінің зақымдануының семиотикасы: оқу құралы / Ж.Б.Ахметова. - 2-ші басылым. - Қарағанды: АҚНҰР, 2019. - 162 б. Даналар: барлығы: 15 - ChZ-2(2), ChZ-3(1), AUL(12)

3. Қиспаева Т.Т. Неврология атласы: оқу құралы / Т.Т.Қиспаева. - 2-ші басылым. - Қарағанды: АҚНҰР, 2019. - 126 б. Даналар: барлығы: 25 - ChZ-2(2), ChZ-3(1), AUL(22)

Қосымша:

1. Неврология. Ұлттық көшбасшылық. Қысқаша басылым: нұсқаулық / ред.Е.И. Гусева. - М.: GEOTAR - Медиа, 2016.с)

ON'TUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		22стр. из 40

2. Абдрахманова, М.Г. Неврологиялық наукастарды оңалтудың заманауи принциптері: оқу құралы / М.Г.Абдрахманова, Е.В.Епифанцева,

Д.С.Шайкенов; Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ҚММУ. – Қарағанды: ИП «Ақнұр», 2015 ж

Электрондық ресурстар:

1. Дәрігердің кеңесшісі. Неврология. Нұсқа. 1. 2 [Электрондық ресурс]: нұсқаулық. - электронды мәтіндік мәліметтер (127 Мб). - М. : GEOTAR -БАҚ, 2009 ж.

2. Нейрохирургия [Электрондық ресурс]: оқу құралы / С.В. Можаяев [і др.]. - 2-бас., қайта қаралған. және қосымша - Электрон. мәтіндік деректер. (50,3 Мб). - М.: Ред. «ГЕОТАР-Медиа» тобы, 2009 ж.

3. Жалпы тәжірибелік дәрігерлерге арналған жүйке аурулары [Мультимедиа]: оқу құралы / ред. Денисова И.Н. - Электрон. Дан. (105 Мб). - Алматы: Kordis & Medio қатысуымен АТРГ Қазақстан, 2006 ж.

4. Жоғары жүйке қызметінің физиологиясы [Электрондық ресурс]: әдістемелік рек. медицина студенттеріне арналған фальс. / құраст.

Д.Ә.Әділбекова.- Электрон. мәтіндік деректер. (388 Кб). - Шымкент: В. і., В. g. - ел. таңдау. диск (CD-ROM).

5. ЭЛЕКТРОНДЫҚ МӘЛІМЕТТЕР ҚОРЫ

	Атауы	Сілтеме
1	ОҚМА репозиторийі	http://lib.ukma.kz/repository/
2	Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітап	http://rmebrk.kz/
3	Студент кеңесшісі	http://www.studmedlib.ru/
4	Қазақстанның ашық университеті	https://openu.kz/kz
5	Заң (анықтамалық-ақпараттық секторға қолжетімділік)	https://zan.kz/ru
6	Параграф	https://online.zakon.kz/Medicine /
7	Ғылыми электрондық кітапхана	https://elibrary.ru/
8	Ашық кітапхана	https:// kitap.kz/
9	Thomson Reuters	www.webofknowledge.com
10	ScienceDirect	http://www.sciencedirect.com/
11	Scopus	https://www.scopus.com/

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар және т.б.). Сұрақ-1 . Вегетативті жүйке жүйесі қандай қызмет атқарады;

Сұрақ-2. Вегетативті жүйке жүйесінің сегменттік және сегменттік бөлімдерін сипаттаңыз;

Сұрақ-3. Симпатикалық және парасимпатикалық жүйке жүйесінің негізгі түзілістерін атаңыз;

Сұрақ 4. Гомеостаз дегеніміз не, оны жүйке жүйесінің қай бөлігі қамтамасызетеді;

Сұрақ 5. Дермографизм қалай зерттеледі; оның қандай диагностикалық мәнібар;

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		23стр. из 40

Сұрақ 6. Негізгі ерекшеліктері қандай?

а) симпатикотония; б) парасимпатикотония;

Сұрақ 7. Симпатоадренальды криздің клиникалық көрінісін сипаттаңыз; **Сұрақ 8.** «Дүрбелең шабуылы» дегеніміз не. Оның клиникалық көрінісі мен себептері;

Сұрақ 9. Вазовагальды (ангиогипотензиялық) криздің негізгі көріністерін атаңыз;

10-сұрақ. Аралас вегетативтік дағдарыстың көріністері қандай; **Сұрақ 11.** Вегетативті дистонияның себептері мен формалары қандай;

Сұрақ 12. Вегетативті дистонияның қандай синдромдары бар.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			24стр. из 40

1. Тақырыбы: Психиатрия пәні, міндеттері және мазмұны. Оның басқа пәндер арасындағы орны. Психикалық науқастарды зерттеудің негізгі әдістері. Психиатрияның құқықтық мәселелері. Сот-психиатриялық сараптама. Психиатрияның ұйымдық негіздері. Психиатриялық диспансердегі тіс дәрігерінің жұмысының ерекшеліктері.

2. Мақсаты: студенттерді психикалық және мінез-құлық бұзылыстарының (ауруларының) ерте клиникасымен, эпидемиологиялық диагностикасымен, психикалық денсаулық орталығының ұйымдастыруымен, психиатриялық науқастарды қабылдау және шығару ережелерімен, ауру тарихын жүргізу схемасымен таныстыру. және басқа да құжаттаманы, стационарға жатқызылған науқастарды өндеуден бас тартуды; мәжбүрлеп емдеуге тіркеу, мәжбүрлеп емдеу принциптері, науқастарды ауруханаға дейінгі кезеңде және стационарда емдеу; психиатриялық саладағы ұйымдастырушылық, алдын алушаралары.

3. Оқу мақсаттары:

- психикалық және мінез-құлық бұзылыстары бар науқастарды госпитализациялау ережелері, психикалық денсаулық орталықтарының құрылымы мен режимі, психиатриялық науқастарды курациялау ерекшеліктері туралы студенттердің білімін қалыптастыру;
- психиатриялық аурулардың клиникалық және зертханалық диагностикасын қамтамасыз ететін дағдыларды қалыптастыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Психикалық бұзылулар статистикасының негізгі мәліметтері.
2. 10-шы ревизия (ICD-10) Халықаралық аурулар классификациясына сәйкес психикалық бұзылыстарды жіктеу принциптері.
3. Халыққа психиатриялық көмекті ұйымдастыру. Психикалық аурулардинамикасының жалпы заңдылықтары.
4. Психикалық бұзылулардың этиологиясы мен патогенезі. Психикалық аурудың пайда болуындағы экзогендік және эндогендік факторлардың рөлінбағалау.
5. Психиатрияның психогигиеналық және психопрофилактикалық аспектілері. Біріншілік, екіншілік және үшіншілік профилактика туралы түсінік. Психогигиена мен психопрофилактиканың негізгі ұйымдастырушылық формалары.
6. Психикалық науқастарды күту және қадағалау ерекшеліктері.
7. Психиатриялық стационарда ауру тарихын құрастыру схемасы, оны басқару және ресімдеу ерекшеліктері.
8. Психикалық науқастарды зерттеудің клиникалық, психологиялық, параклиникалық әдістері және олардың психикалық ауруларды танудағы маңызы. Психикалық бұзылулардың психотикалық және психотикалық емес (невротикалық) деңгейлері, олардың дифференциациясы.

9. Психикалық науқастардың құқықтары. Психикасының бұзылуынан зардап шегетін адамдарға медициналық-әлеуметтік көмек көрсету (20-тарау. «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» 2009 жылғы 18 қыркүйектегі Қазақстан Республикасының Кодексі).

10. Психикалық денсаулықты тексеру. еріксіз емдеу. Еріксіз ауруханаға жатқызу, көрсеткіштері, тәртібі, тіркеуі.

11. Сараптама тағайындау тәртібі.

12. Есі дұрыс және ессіздік түсінігі, әрекет қабілеттілігі, әрекетке қабілетсіздігі. Ессіздігі мен әрекетке қабілетсіздігінің медициналық-құқықтық өлшемдері.

ONȚŪSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			25стр. из 40

13. Мәжбүрлеп емдеу. Қорғаншылық, әлеуметтік көмек және қорғаншылық.

1. Оқыту және оқыту әдістері: глоссарий, тақырыптық талқылау, цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану.

2. Бағалау әдістері: тестілеу, ауызша және жазбаша сауалнама, сұхбат, эссе.

3. Әдебиет Негізгі:

1. Психиатрия және наркология: оқу құралы / Н.Н.Иванец [және т.б.]. -; Ұсыныс. Балға арналған УМО. және ферма. Ресейдегі жоғары оқу орындарындағы білім. - М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 832 б.

2. Цыганков, Б.Д. Психиатрия: оқу құралы / Б.Д.Цыганков, С.А.Овсянников; Ресей Федерациясының Білім және ғылым министрлігі. -; Ұсыныс. GBOU VPO «И.М. Сеченов атындағы Бірінші Мәскеу мемлекеттік университеті». -М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 496 б.

3. Балалық, жасөспірімдік және жастық кезеңнің психопатологиялық ерекшеліктері: оқу құралы / Н.Ш.Ахметова. - 3-ші басылым. - Қарағанды: АҚНҰР, 2019. - 140 б. Көшірмелер: барлығы: 25 - ЧЗ-2 (2), ЧЗ-3 (1), АУЛ (22)

4. Незнанов, Н.Г. Психиатрия: оқу құралы / Н.Г.Незнанов. -; Ұсыныс. GOU VPO ММА оларды. Сеченов И.М. - М. : GEOTAR - БАҚ, 2010. - 496с.

5. Цыганков, Б.Д. Психиатрия: оқу құралы. университеттерге арналған / Б.Д.Цыганков. - Ұсыныс. Оқу-әдістемелік бөлім. бал арқылы. және ферма. Ресейдегі жоғары оқу орындарындағы білім. - М. : GEOTAR - БАҚ, 2009 ж Қосымша:

1. В.Д. Менделевич. Психиатриялық пропедевтика: практикалық қолдар. / В.Д. Менделевич. - 5-бас., қайта қаралған. және қосымша - М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 576 б.

2. Арндт, П. Психосоматика және психотерапия. Анықтамалық кітап / П.Арндт, Н.Клинген; Пер. онымен бірге. - М. : Медпресс-информ, 2014. - 368б. : науқас.

3. Гейслер, Е.В. Психиатрия: дәріс конспектілері / Е.В.Гейслер, А.А. Дроздов. - М. : Эксмо, 2007. - 159 б.

Электрондық ресурстар:

1. Психиатрия және наркология [Электрондық ресурс]: оқу құралы / Н.Н.Иванец [және т.б.]. - Электрон. мәтіндік деректер. (56,5 Мб). - М.: ГЕОТАР – Медиа, 2012. - 832 б. электрондық пошта таңдау. диск (CD-ROM)

2. Незнанов, Н.Г. Психиатрия [Электрондық ресурс]: оқу құралы / Н.Г.Незнанов. - Электрон. мәтіндік деректер. (35,9 Мб). - М. : «ГЕОТАР-Медиа» баспа тобы, 2010. - 496 б. электрондық пошта таңдау. диск (CD- ROM).

3. Дәрігердің кеңесшісі. Психиатрия. 1.1 нұсқасы [Электрондық ресурс]: нұсқаулық. - Электрон. мәтіндік деректер. (110 Мб). - М.: Ред. «ГЕОТАР-Медиа» тобы, 2009. - эл. таңдау. диск (CD-ROM)

4. Электрондық база

	Атауы	Сілтеме
	ОҚМА репозиторийі	http://lib.ukma.kz/repository/
2	Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітап	http://rmebrk.kz/
3	Студент кеңесшісі	http://www.studmedlib.ru/
4	Қазақстанның ашық университеті	https://openu.kz/kz

ONȚŪSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		26стр. из 40

5	Заң (анықтамалық-ақпараттық секторға қолжетімділік)	https://zan.kz/ru
6	Параграф	https://online.zakon.kz/Medicine /
7	Ғылыми электрондық кітапхана	https://elibrary.ru/
8	Ашық кітапхана	https:// kitap.kz/
9	Thomson Reuters	www.webofknowledge.com
10	ScienceDirect	http://www.sciencedirect.com/
11	Scopus	https://www.scopus.com/

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар және т.б.).

Күндізгі психиатриялық және наркологиялық стационарлардың функцияларына мыналар бар науқастарға медициналық көмек көрсетуКІРМЕЙДІ:

- а) эпилептикалық статус
- б) бас миының травматикалық стенозы алкогольдік делирий
- г) баяу шизофренияда
- д) нашақорлық

Учаскелік психиатрдың міндеттеріне ҚҰРМАЙДЫ:

- а) сот-психиатриялық сараптамалар
- б) бастапқы тексерулер
- в) амбулаторлық емдеу
- г) науқастарды медициналық тексеру
- д) диагностика

2. Психиатриялық стационарға міндетті шұғыл жатқызуды талап етпейтін жағдайлар:

- а) истерикалық невроз
- б) құрысу ұстамасы бар эпилепсиямен ауыратын науқасв) параноидтық синдром
- г) түсініктемелік галлюцинациялар
- д) сананың ымырт бұзылуы

3. Шұғыл психиатриялық көмекті ұйымдастырудың қажеті жоқ:

- а) психосенсорлық бұзылыстар
- б) эпилептикалық статус
- в) кома
- г) психомоторлы қозу
- д) алкогольдік делирий

4. Науқастарды психиатриялық стационарға жатқызу көрсеткіштеріне: а) сот-психиатриялық сараптама

- б) алкоголизм
- в) спиртті алмастырғыштармен улану г) нашақорлық
- д) нашақорлық

Әлеуметтік қайта бейімдеу институттарына мыналар жатады: а) дәрігерлік-еңбек шеберханалары

б) психоорганикалық заттарға арналған қарттар үйлері в) саңыраулар мен мылқауларға арналған мектептер

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			27стр. из 40

г) ақыл-ойы кем балаларға арналған мектеп-интернаттар д) зағиптарға арналған мектептер

5. Психикалық ауруларды зерттеу үшін ҚОЛДАНЫЛМАЙДЫ:

- а) фиброгастроскопия
- б) компьютерлік томографиялық
- г) катамнез
- д) электроэнцефалография

6. Пациенттер стационарлық жағдайда қатаң бақылауға жатады?

- а) депрессия
- б) истерия
- в) психастения
- г) алдамшы көзқарас
- д) психопатия

Психиатриялық стационарлардың негізгі міндеті:

- а) психикалық науқастарды емдеу
- б) соматикалық науқастарды анықтау
- в) алкоголизммен ауыратын науқастарды анықтау
- г) нашақорларды анықтау
- д) нашақорлықпен ауыратын науқастарды анықтау

Науқастарды наркологиялық стационарға жатқызу көрсеткіштеріне:

- а) сот-наркологиалық сараптама
- б) алкоголизм
- в) спиртті алмастырғыштармен улану
- д) нашақорлық

Наркологиялық стационарлардың негізгі міндеті:

- а) нашақорларды емдеу
- б) соматикалық науқастарды анықтау
- в) алкоголизммен ауыратын науқастарды анықтау
- г) психикалық науқастарды емдеу
- д) нашақорлықпен ауыратын науқастарды анықтау

Наркологиялық диспансердің жұмыс істеу принциптеріне:

- а) бас сүйек жарақатының жедел кезеңіндегі психикалық бұзылыстарды емдеу
- б) науқас емдеуден бас тартқанда мәжбүрлеп емдеу в) аумақтық
- г) басқа медициналық мекемелермен сабақтастық
- д) наркологиялық науқастарды динамикалық бақылау

Шұғыл госпитализациялау көрсеткіштеріне мыналар КЕРІЛМЕЙДІ:

- а) амбулаторлық емнің сәтсіздігі
- б) өзіне қол жұмсау әрекеттері
- в) басқаларға қауіп төндіреді
- г) агрессивті тенденциялар
- д) психомоторлы қозу

Наркологиялық қызметтің принциптеріне:

- а) селективтілік
- б) тегін
- в) жариялылық
- г) сабақтастық
- д) жоспарлау

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		28стр. из 40

Клиникалық зерттеу әдісі:

- а) клиникалық бақылау
- б) Мидың МРТ
- в) қан мен зәр анализі
- г) электроэнцефалография
- д) рентгенография

№7 сабақ

1. Тақырыбы: Психикалық патологияның деңгейлері, ойлау, есте сақтау, қабылдау,

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			29стр. из 40

эмоция, интеллект бұзылыстары. Қозғалыс-еріктік сфера мен сананың бұзылуы.

2. Мақсаты: Студенттерді ойлау, есте сақтау, қабылдау, эмоциялар, интеллект бұзылыстарымен, сонымен қатар моторлы-еріктік сферасының бұзылыстарымен таныстыру.

3. Оқу мақсаттары:

- Оқушылардың ойлау, есте сақтау, қабылдау, эмоция, зейін, интеллект бұзылыстарын дұрыс диагностикалау дағдыларын қалыптастыру.

- Осы бұзылулардың әртүрлі түрлерін ажырата білу қабілетін қалыптастыру.

- Есте сақтау, зейін және зияткерлік қабілеттердің бұзылуы жетекші орын алатын клиникалық диагноздардың анықтамасын қалыптастыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Ассоциативті процестің бұзылуы немесе формалды ойлаудың бұзылуы.

2. Мазмұны жағынан ойлаудың бұзылуы.

3. Бағаланған идеялар, ақылсыз идеялармен саралау.

4. Есте сақтау бұзылыстары: антероградтық амнезия, ретроградтық амнезия, палимпсест, псевдореминисценциялар, конфабуляциялар.

5. Интеллект патологиясы, интеллектуалдық жеткіліксіздік ретінде. Ақыл-ой кемістігі (туа біткен деменция немесе ақыл-ой кемістігі), ақыл-ой кемістігі дәрежесі.

6. Деменция, клиникалық көріністері.

7. Психоорганикалық синдром, этиологиялық факторлары, нұсқалары.

8. Аффективті бұзылыстар. Депрессиялық, маниакальды бұзылулар. Айырықша белгілері (Ясперс триадасы), жіктелуі, клиникалық көрінісі.

9. Дисфория. Апатия. Эмоциялардың екіұштылығы

10. Қозғалыс бұзылыстары: дезингибирлеу, психомоторлы қозу, ступор. Кататоникалық синдром – диагностикалық критерийлер, кататониялық ступор және кататоникалық қозу.

5. Оқыту мен оқыту әдістері: глоссарий, тақырыптық талқылау, рөлдік ойын, цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану.

6. Бағалау әдістері: тестілеу, ауызша және жазбаша сауалнама, сұхбат, эссе, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет Негізгі:

1. Психиатрия және наркология: оқу құралы / Н.Н.Иванец [және т.б.]. -; Ұсыныс. Балға арналған УМО. және ферма. Ресейдегі жоғары оқу орындарындағы білім. - М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 832 б.

2. Цыганков, Б.Д. Психиатрия: оқу құралы / Б.Д.Цыганков, С.А.Овсянников; Ресей Федерациясының Білім және ғылым министрлігі. - ; Ұсыныс. GBOU VPO «И.М. Сеченов атындағы Бірінші Мәскеу мемлекеттік университеті». -М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 496 б.

3. Балалық, жасөспірімдік және жастық кезеңнің психопатологиялық ерекшеліктері: оқу құралы / Н.Ш.Ахметова. - 3-ші басылым. - Қарағанды: АҚНҰР, 2019. - 140 б. Көшірмелер: барлығы: 25 - ЧЗ-2 (2), ЧЗ-3 (1), АУЛ (22)

4. Незнанов, Н.Г. Психиатрия: оқу құралы / Н.Г.Незнанов. - ; Ұсыныс. GOU VPO ММА оларды. Сеченов И.М. - М. : ГЕОТАР - БАҚ, 2010. - 496с.

5. Цыганков, Б.Д. Психиатрия: оқу құралы. университеттерге арналған / Б.Д.Цыганков. - Ұсыныс. Оқу-әдістемелік бөлім. бал арқылы. және ферма. Ресейдегі жоғары оқу орындарындағы білім. - М. : ГЕОТАР - БАҚ, 2009 жҚосымша:

ONȚŪSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		30стр. из 40

1. В.Д. Менделевич. Психиатриялық пропедевтика: практикалық қолдар. / В.Д. Менделевич.- 5-бас., қайта қаралған. және қосымша - М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 576 б.

2. Арндт, П. Психосоматика және психотерапия. Анықтамалық кітап / П.Арндт, Н.Клинген; Пер. онымен бірге. - М. : Медпресс-информ, 2014. - 368б. : науқас.

3. Гейслер, Е.В. Психиатрия: дәріс конспектілері / Е.В.Гейслер, А.А.Дроздов. - М. : Эксмо, 2007. - 159 б.Электрондық ресурстар:

1. Психиатрия және наркология [Электрондық ресурс]: оқу құралы / Н.Н.Иванец [және т.б.]. - Электрон. мәтіндік деректер. (56,5 Мб). – М.: ГЕОТАР – Медиа, 2012. – 832 б. электрондық пошта таңдау. диск (CD-ROM)

2. Незнанов, Н.Г.Психиатрия [Электрондық ресурс]: оқу құралы / Н.Г.Незнанов. - Электрон. мәтіндік деректер. (35,9 МБ). - М. : «ГЕОТАР-Медиа» баспа тобы, 2010. - 496 б. электрондық пошта таңдау. диск (CD- ROM).

3. Дәрігердің кеңесшісі. Психиатрия. 1.1 нұсқасы [Электрондық ресурс]: нұсқаулық. - Электрон. мәтіндік деректер. (110 Мб). - М.: Ред. «ГЕОТАР-Медиа» тобы, 2009. – эл. таңдау. диск (CD-ROM)

4. Электрондық база

	Атауы	Сілтеме
1	ОҚМА репозиторийі	http://lib.ukma.kz/repository/
2	Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітап	http://rmebrk.kz/
3	Студент кеңесшісі	http://www.studmedlib.ru/
4	Қазақстанның ашық университеті	https://openu.kz/kz
5	Заң (анықтамалық-ақпараттық секторға қолжетімділік)	https://zan.kz/ru
6	Параграф	https://online.zakon.kz/Medicine/
7	Ғылыми электрондық кітапхана	https://elibrary.ru/
8	Ашық кітапхана	https:// kitap.kz/
9	Thomson Reuters	www.webofknowledge.com
10	ScienceDirect	http://www.sciencedirect.com/
1	Scopus	https://www.scopus.com/

Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар және т.б.).

Есте сақтау және интеллект бұзылыстары мыналарға тән емес:

- а) эпилепсия
- б) үдемелі паралич
- в) церебральды атеросклероз
- г) шизофрения

Ағымдағы оқиғалардың амнезиясы қалай аталады?

- а) бекітуші
- б) ретроградтық

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			31стр. из 40

- в) антероградтық
 - г) прогрессивті
 - д) экмнезия
- Конфабуляциялар мына жағдайларда байқалмайды: а) невроз

- б) бас миының жарақаты
- в) бас миының тамырлы зақымдануы
- г) ми мерезі
- д) алкогольдік энцефалопатия

Амнезия мыналарға тән емес:

- а) невроз
- б) Корсаков психозы
- в) бас сүйек жарақаттарының салдары
- г) ми ісіктері
- д) деменция

Бұрын алынған білім мен практикалық тәжірибені жоғалтумен танымдық белсенділіктің тұрақты төмендеуі қалай аталады?

- а) деменция
 - б) ақыл-ойдың артта қалуы
 - в) псевдоменция
 - г) амнезия
 - д) психикалық инфантилизм
- Туа біткен деменция синдромы дегеніміз:

- а) психикалық дамудың тежелуі
- б) ішінара деменция
- в) Пик ауруы
- г) деменция
- д) Альцгеймер ауруы

Апросексия, гипопросексия, гиперметаморфоз патологиялық болыптабылады

- а) назар аудару
- б) есте сақтау
- в) сезімдер
- г) ерік
- д) қабылдау

Импульсивті тартуға мыналар ЕМЕС:

- а) булимия
- б) дипсомания
- в) дромания
- г) клептомания
- д) пиромания

Қаңғыбастыққа көнбейтін тартымдылық:

- а) дромания
- б) анорексия
- в) булимия
- г) пиромания
- д) клептомания

Ер адамдарда жыныстық құмарлықтың төмендеуі немесе болмауы:

- а) белсіздік
- б) салқындық

QNTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии	044-56/11Б	
Методические рекомендации для практических занятий	32стр. из 40	

- в) сатириаз
- г) эксгибиционизм
- д) содомия
- Клептомания – бұл:
- а) тәбеттің болмауы
- б) патологиялық ашкөздік
- в) ұрлыққа құмарлық
- г) патологиялық шөлдеу
- д) қаңғыбастық

Науқас, 32 жаста, тоқтатылған лифтте қамалып, қатты үрей, өлім қорқынышы пайда болды. Сипатталған құбылыстар лифetten шыққан бойда жоғалып кетті. Лифтті пайдаланудың кейінгі әрекеттерінде де осындай жағдай орын алды. Науқастың жағдайын анықтаңыз:

- а) истерия
- б) депрессия
- в) элеуметтік фобия
- г) эритрофобия
- д) клаустрофобия

Науқас, 27 жаста, 18 жаста шизофренияның қарапайым түрімен ауырған. Соңғы 3 жыл жұмыс істемейді, тағдырына немқұрайлы қарайды. Ата-анасына немқұрайлы, бұрынғы достарымен араласпайды, мүлдем енжар. Науқастағы эмоциялардың патологиясын анықтаңыз:

- а) эмоционалдық паралич
- б) апатия
- в) ақылсыз
- г) эмоционалдық тұрақсыздық
- е) эмоционалдық солғындық
- Патологиялық аффект дегеніміз:

- а) сананың бұлыңғырлануымен күшті қозғалтқыш реакциясы
- б) сыртқы әсердің әсерінен сананың бұлыңғырлануынсыз күшті қозғалыс реакциясы
- в) көңіл-күйдің көтерілуі фоннда белсенділіктің артуы
- г) мотивациясыз ақымақ көңіл-күй
- д) сананың қысқа мерзімді бұлттылығы

Физиологиялық аффект дегеніміз:

- а) сананың бұзылуынсыз күшті қозғалыс реакциясы
- б) психикалық жарақат әсерінен сананың бұлыңғырлануымен күшті қозғалыс реакциясы

- в) наразылық сезімімен күңгірт көңіл-күй
- г) эмоционалды әлсіздік
- д) экстаз

Тамаққа құмарлықтың бұзылыстарына ҚАМТАМАЙДЫ:

- а) пиромания
- б) копрофагия
- в) булимия
- г) полидипсия
- д) анорексия

Науқас табиғатынан күдікті, мазасыз. Мектепте жақсы оқыды, колледжге түсті. Профессордың лекциялық сұрағына науқас ұялды (жауабын білсе де), қорқынышты сезініп,

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		33стр. из 40

орнында тұрды. Басқа мекемелерде адам көп, қызарып кетеді, құсқысы келеді. Науқастың эмоционалдық жағдайы қандай?

- а) клаустрофобия
- б) әлеуметтік фобия
- в) агорафобия
- г) танатофобия
- д) эритрофобия

Қимыл-қозғалыс бұзылыстарына мыналар ЕМЕС:

- а) психомоторлы қозу
- б) каталепсия
- в) ессіздік
- г) эхопраксия
- д) мутизм

Психомоторлы қозу түріне КІРМЕЙДІ:

- а) мания
- б) гебефрениялық
- в) ессіздік
- г) кататоникалық
- д) сандырақ

Кататония белгісіне КІРМЕЙДІ:

- а) негативизм
- б) ессіздік
- в) мутизм
- г) амнезия
- д) каталепсия

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			34стр. из 40

Тақырыбы: Алкоголь мен есірткіні қолданумен байланысты психикалық және мінез-құлық бұзылыстары.

Мақсаты: студенттерді алкогольді және есірткіні қолданумен байланысты психикалық және мінез-құлық бұзылыстарының негіздерімен таныстыру.

Оқу мақсаттары: оқушылардың алкоголизм мен нашақорлық туралы білімдерін қалыптастыру. алкогольдік және нашақорлықпен улану кезеңдерін анықтау дағдыларын қалыптастыру.

Оқытудың негізгі мәселелері: Алкоголизмнің классификациясы. Жедел алкогольдік интоксикация, интоксикацияны тексеру (қарапайым алкогольдік интоксикация, алкогольдік интоксикацияның өзгерген түрлері (атипті және патологиялық)).

Алкоголизм: алкоголизмнің бастапқы, дамыған және бастапқы кезеңдері.

Алкогольдік психоз: алкогольдік делирий, галлюциноз, психотикалық көріністері бар энцефалопатия.

Психоактивті заттардың жіктелуі: алкогольдік сусындар, апиинпрепараттары, ұйықтататын және тыныштандыратын дәрілер, кокаин, үнді қарасора препараттары (каннабиноидтар), психостимуляторлар, галлюциногендер, көп есірткіге тәуелділік.

Психоактивті заттарға тәуелділіктің дамуындағы жеке және қоршаған орта факторлары.

Психоактивті заттарға тәуелділіктің дамуындағы биологиялық факторлар.

Нашақорлық синдромының құрылымы: психикалық тәуелділік, физикалық тәуелділік, абстиненттік синдром, компульсивті тартылыс,

толеранттылықтың өзгеруі, анозогнозия.

5. Оқыту мен оқыту әдістері: глоссарий, тақырыптық талқылау, рөлдік ойын, Кейс-стади, цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану.

6. Бағалау әдістері: тестілеу, ауызша және жазбаша сауалнама, сұхбат, эссе, ситуациялық есептерді шешу.

7. Әдебиет Негізгі:

1. Психиатрия және наркология: оқу құралы / Н.Н.Иванец [және т.б.]. -; Ұсыныс. Балға арналған УМО. және ферма. Ресейдегі жоғары оқу орындарындағы білім. - М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 832 б.

2. Цыганков, Б.Д. Психиатрия: оқу құралы / Б.Д.Цыганков, С.А.Овсянников; Ресей Федерациясының Білім және ғылым министрлігі. -; Ұсыныс. GBOU VPO «И.М. Сеченов атындағы Бірінші Мәскеу мемлекеттік университеті». -М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 496 б.

3. Балалық, жасөспірімдік және жастық кезеңнің психопатологиялық қерекшеліктері: оқу құралы / Н.Ш.Ахметова. - 3-ші басылым. - Қарағанды: АҚНҰР, 2019. - 140 б. Көшірмелер: барлығы: 25 - ЧЗ-2 (2), ЧЗ-3 (1), АУЛ (22)

4. Незнанов, Н.Г. Психиатрия: оқу құралы / Н.Г.Незнанов. -; Ұсыныс. GOU VPO MMA оларды. Сеченов И.М. - М. : ГЕОТАР - БАҚ, 2010. - 496с.

5. Цыганков, Б.Д. Психиатрия: оқу құралы. университеттерге арналған / Б.Д.Цыганков. - Ұсыныс. Оқу-әдістемелік бөлім. бал арқылы. және ферма. Ресейдегі жоғары оқу орындарындағы білім. - М. : ГЕОТАР - БАҚ, 2009 ж Қосымша:

1. В.Д. Менделевич. Психиатриялық пропедевтика: практикалық қолдар. / В.Д. Менделевич. - 5-бас., қайта қаралған. және қосымша - М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 576 б.

2. Арндт, П. Психосоматика және психотерапия. Анықтамалық кітап / П.Арндт, Н.Клинген; Пер. онымен бірге. - М. : Медпресс-информ, 2014. - 368б. : науқас.

3. Гейслер, Е.В. Психиатрия: дәріс конспектілері / Е.В.Гейслер, А.А.Дроздов. - М. :

ONȚUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		35стр. из 40

Эксмо, 2007. - 159 б.Электрондық ресурстар:

4. Психиатрия және наркология [Электрондық ресурс]: оқу құралы / Н.Н.Иванец [және т.б.]. - Электрон. мәтіндік деректер. (56,5 Мб). – М.: ГЕОТАР – Медиа, 2012. – 832 б. электрондық пошта таңдау. диск (CD-ROM)

2. Незнанов, Н.Г. Психиатрия [Электрондық ресурс]: оқу құралы / Н.Г.Незнанов. - Электрон. мәтіндік деректер. (35,9 Мб). - М. : «ГЕОТАР-Медиа» баспа тобы, 2010. - 496 б. электрондық пошта таңдау. диск (CD- ROM).

3. Дәрігердің кеңесшісі. Психиатрия. 1.1 нұсқасы [Электрондық ресурс]: нұсқаулық. - Электрон. мәтіндік деректер. (110 Мб). - М.: Ред. «ГЕОТАР-Медиа» тобы, 2009. – эл. таңдау. диск (CD-ROM)

4. Электрондық база

	Атауы	Сілтеме
1	ОҚМА репозиторийі	http://lib.ukma.kz/repository/
2	Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітап	http://rmebrk.kz/
3	Студент кеңесшісі	http://www.studmedlib.ru/
4	Қазақстанның ашық университеті	https://openu.kz/kz
5	Заң (анықтамалық-ақпараттық секторға қолжетімділік)	https://zan.kz/ru
6	Параграф	https://online.zakon.kz/Medicine /
7	Ғылыми электрондық кітапхана	https://elibrary.ru/
8	Ашық кітапхана	https:// kitap.kz/
9	Thomson Reuters	www.webofknowledge.com
10	ScienceDirect	http://www.sciencedirect.com/
11	Scopus	https://www.scopus.com/

6. Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар және т.б.).

Заттарды қолдану бұзылыстарының диагнозын қою үшін ICD-10-да көрсетілген белгілерді кем дегенде сақтау керек:

- а) 1 апта
- б) 1 ай
- в) 6 ай
- г) 1 жыл*
- д) 3 жыл

ICD-10-да заттарды қолданумен байланысты бұзылуларды жіктеу үшін негіз мыналарды бөлу болып табылады:

- а) беттік белсенді зат*
- б) жетекші синдром
- в) аурудың сатысы
- г) әлеуметтік дезадаптация дәрежесі

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии			044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий			36стр. из 40

Психоактивті заттардың жіктелуі мыналарды қамтиды:

- а) алкогольді сусындар
- б) апиын препараттары
- в) ұйықтататын және тыныштандыратын дәрілер
- г) кокаин, үнді қарасора препараттары (каннабиноидтар) д) психостимуляторлар, галлюциногендер
- д) жоғарыда аталғандардың барлығы *

Психоактивті заттарды қолданудан туындаған ауруларға тән синдромдартізбесінде ICD-10 мыналарды ерекше атап көрсетеді:

- а) астениялық синдром
- б) парониялық синдром
- в) абсцесс синдромы
- г) амнестикалық синдром*
- д) деменция синдромы

Алкоголизм – созылмалы ауру, ол қандай белгілермен сипатталмайды?

- а) есірткіге патологиялық құмарлықтың дамуы.*
- б) прогрессивті курс
- в) алкогольдік сусындарға патологиялық құмарлықтың дамуы
- г) алкогольді тоқтатқанда абстиненттік синдромның пайда болуы д) тұрақты соматоневрологиялық бұзылыстар мен психикалық деградацияның дамуы

Алкоголизмнің бастапқы кезеңі үшін (І кезең) тән емес:

- а) сандық бақылаудың төмендеуі.
- б) жағдайлық анықталған біріншілік патологиялық алкогольге құмарлық
- в) қорғаныс гаг рефлексінің жоғалуы
- г) толеранттылықтың 2-4 есе артуы
- д) ұйықтаудың қиындауы.*

Алкоголизмнің дамуының психологиялық алғышарттарына мыналаржатпайды:

- а) кез келген тәуелділік үшін отбасылық ауыртпалық *.
- б) қоршаған ортаға бейімделу қабілеті
- в) стресстік әсерге төтеп беру қабілеті
- г) қақтығыстарды шеше білу
- д) эмоционалдық күйзеліске төзе білу

Науқас қозғыш, агрессивті, орнында және уақытында бағдарланбаған, зоологиялық мазмұндағы көрнекі галлюцинацияларды, қауіп төндіретін сипаттағы есту галлюцинацияларын сезінеді.

- а) жедел алкогольдік галлюциноз.
- б) жедел алкогольдік делирий*.
- в) жедел алкогольдік интоксикация.
- г) созылмалы алкогольдік интоксикация.
- д) алкогольдік параноид.

Алкоголизмдегі физикалық тәуелділік синдромы үшін тән емес:

- а) физикалық жағдайды жақсарту үшін алкогольді ішу
- б) асқынуға қатты құштарлық
- в) аффективті шиеленісті жеңілдетуге ұмтылу
- г) интоксикация кезіндегі психикалық жайлылық жағдайы*
- д) сандық және ситуациялық бақылауды азайту

Науқас 36 жаста, слесарь. Соңғы 3 жыл бойы ішімдік ішеді. Үлкен

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		37стр. из 40

мөлшерде арақ ішуді жақсы көреді, жиіркенішті сезінбейді. Соңғы бір жылда гаг рефлексі жойылды, алкогольді тұтыну дозасы өсті, алкогольге құмарлықтар пайда болды. Бұл сурет сәйкес келеді:

- а) алкоголизмнің 1 сатысы*
- б) алкоголизмнің 2-ші сатысы
- в) алкоголизмнің 3-ші сатысы
- г) эпизодтық қолдану
- д) тұрмыстық маскүнемдік

ONȚŪSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии	044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий	38стр. из 40

№9 сабақ

Тақырыбы: Шизофрения.

Мақсаты: студенттерді шизофренияның этиологиясы, патогенезі, клиникасы, диагностикасы, емі және алдын алу жолдарымен таныстыру.

Оқу мақсаттары: студенттерде шизофренияның ерекшеліктері, диагностикасы, шизофренияның біріншілік және екіншілік профилактикасы туралы білімдерін қалыптастыру. дағдыларды қалыптастыру, шизофрениямен ауыратын науқастарды тексеру, шизофренияны басқа сандырақ бұзылыстармен дифференциалды диагностикалау.

Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- Шизофренияның классификациясы.
- Параноидты шизофрения (Кандинский-Клерамбо синдромы).
- Гебефрениялық шизофрения.
- Кататониялық шизофрения (кататониялық ступор)
- Шизофренияның қарапайым түрі.
- Баяу шизофрения (психопот тәрізді шизофрения, паранойя).
- Пароксизмальды шизофрения.
- Шизоаффективті психоздар.
- Шизофрения ағымы (үздіксіз үдемелі, жүн тәрізді, қайталанатын түрі, шизофрениядан кейінгі депрессия).
- Этиологиясы, патогенезі, айырмашылығы. диагноз.
- Емдеу және оңалту.

Оқыту және оқыту әдістері: глоссарий, рөлдік ойын, Кейс-стади, цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану.

Бағалау әдістері: тестілеу, ауызша және жазбаша сауалнама, сұхбат, эссе, ситуациялық есептерді шешу.

Әдебиет

Негізгі:

Психиатрия және наркология: оқу құралы / Н.Н.Иванец [және т.б.]. -; Ұсыныс. Балға арналған УМО. және ферма. Ресейдегі жоғары оқу орындарындағы білім. - М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 832 б.

Цыганков, Б.Д. Психиатрия: оқу құралы / Б.Д.Цыганков, С.А.Овсянников; Ресей Федерациясының Білім және ғылым министрлігі. -; Ұсыныс. GBOU VPO «И.М. Сеченов атындағы Бірінші Мәскеу мемлекеттік университеті». -М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 496 б.

Балалық, жасөспірімдік және жастық кезеңнің психопатологиялық ерекшеліктері: оқу құралы / Н.Ш.Ахметова. - 3-ші басылым. - Қарағанды:

АҚНҰР, 2019. - 140 б. Көшірмелер: барлығы: 25 - ЧЗ-2 (2), ЧЗ-3 (1), АУЛ (22)

Незнанов, Н.Г. Психиатрия: оқу құралы / Н.Г.Незнанов. -; Ұсыныс. GOU VPO MMA оларды. Сеченов И.М. - М. : ГЕОТАР - БАҚ, 2010. - 496с.

Цыганков, Б.Д. Психиатрия: оқу құралы. университеттерге арналған / Б.Д.Цыганков. - Ұсыныс. Оқу-әдістемелік бөлім. бал арқылы. және ферма. Ресейдегі жоғары оқу орындарындағы білім. - М. : ГЕОТАР - БАҚ, 2009 ж Қосымша:

В.Д. Менделевич. Психиатриялық пропедевтика: практикалық қолдар. / В.Д. Менделевич.- 5-бас., қайта қаралған. және қосымша - М. : ГЕОТАР - Медиа, 2012. - 576 б.

Ардт, П. Психосоматика және психотерапия. Анықтамалық кітап / П.Ардт, Н.Клинген; Пер. онымен бірге. - М. : Медпресс-информ, 2014. - 368б. : науқас.

Гейслер, Е.В. Психиатрия: дәріс конспекттері / Е.В.Гейслер, А.А.Дроздов. - М. : Эксмо, 2007. - 159 б.

ONȚŪSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		39стр. из 40

Электрондық ресурстар:

Психиатрия және наркология [Электрондық ресурс]: оқу құралы / Н.Н.Иванец [және т.б.]. - Электрон. мәтіндік деректер. (56,5 Мб). – М.: ГЕОТАР – Медиа, 2012. – 832 б. электрондық пошта таңдау. диск (CD-ROM)

Незнанов, Н.Г. Психиатрия [Электрондық ресурс]: оқу құралы / Н.Г.Незнанов. - Электрон. мәтіндік деректер. (35,9 МБ). - М. : «ГЕОТАР-Медиа» баспа тобы, 2010. - 496 б. электрондық пошта таңдау. диск (CD- ROM).

Дәрігердің кеңесшісі. Психиатрия. 1.1 нұсқасы [Электрондық ресурс]: нұсқаулық. - Электрон. мәтіндік деректер. (110 Мб). - М.: Ред. «ГЕОТАР-Медиа» тобы, 2009. – эл. таңдау. диск (CD-ROM)

Электрондық база

№	Атауы	Сілтеме
1	ОҚМА репозиторийі	http://lib.ukma.kz/repository/
2	Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітап	http://rmebrk.kz/
3	Студент кеңесшісі	http://www.studmedlib.ru/
4	Қазақстанның ашық университеті	https://openu.kz/kz
5	Заң (анықтамалық-ақпараттық секторға қолжетімділік)	https://zan.kz/ru
6	Параграф	https://online.zakon.kz/Medicine /
7	Ғылыми электрондық кітапхана	https://elibrary.ru/
8	Ашық кітапхана	https:// kitap.kz/
9	Thomson Reuters	www.webofknowledge.com
10	ScienceDirect	http://www.sciencedirect.com/
11	Scopus	https://www.scopus.com/

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар және т.б.).

Кандинский-Клерамбо синдромы келесі жағдайларда пайда болады:

- а) психопатия
- б) эпилепсия
- в) маниакальды-депрессиялық психоз
- г) шизофрения*
- д) гашиш психозы

Шизофрениялық деменцияда мыналар болмайды:

- а) гипермнезия*
- б) ойлаудың бөлшектенуі
- в) абулия
- г) есте сақтау қабілетінің, интеллектінің төмендеуі
- д) амнезия

Паралогиялық ойлау келесі аурулармен ауыратын науқастарда жиібайқалады:

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра неврологии, психиатрии, реабилитологии и нейрохирургии		044-56/11Б
Методические рекомендации для практических занятий		40стр. из 40

- а) психопатия
- б) шизофрения*

в) эпилепсия

г) невроздар

д) инволюциялық психоз

Шизофренияның гебефрениялық түріне қандай бұзылулар ең тән?

а) Кандинский-Клерамбо синдромы

б) депрессиялық синдром

в) көңілділікпен толқу

г) ақымақтық және бет әлпеті *

д) апатико-абуликалық синдром